

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

ÖĞRETMENLERİN İLETİŞİM BECERİLERİ İLE
POLİTİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif KARACA

İstanbul

Aralık, 2018

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ÖĞRETMENLERİN İLETİŞİM BECERİLERİ İLE POLİTİK
BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif KARACA

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

İstanbul

Aralık, 2018

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

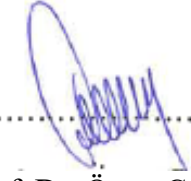
Başkan Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Özgenel (Danışman)

Üye Doç. Dr. Kaya Yıldız

ÜyeDr. Öğr. Üyesi Bilal Yıldırım

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ömer ÇAHA

Enstitü Müdür V.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Öğretmenlerin İletişim Becerileri ile Politik Becerileri Arasındaki İlişki**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, bu tezi tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Elif KARACA

ÖNSÖZ

Bu araştırmaı yaparken problem ve doğru metodolojinin belirlenmesinde, amaç ve önemin eğitim yönetimi çerçevesinde bütünleştirilmesinde, kıymetli bilgi ve tecrübeleri ile çalışmanın daha verimli hale gelmesinde; anlayışını, ilgisini ve bilgisini esirgemeyen, danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL'e,

Tez jürimde yer alan saygı değer hocalarım Sayın Doç. Dr. Kaya Yıldız'a ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bilal Yıldırım'a ve öğrencilik hayatım boyunca bugünlere gelmem de emeği olan tüm hocalarıma,

Eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen sevgili aileme,

Araştırma sürecinde doğru verileri elde etmemizi sağlayan, uyguladığımız ölçeklere içtenlikle cevap veren tüm öğretmenlerimize, sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

ELİF KARACA

İstanbul - 2018

ÖZET

ÖĞRETMENLERİN İLETİŞİM BECERİLERİ İLE POLİTİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Elif KARACA

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

Aralık–2018, 94 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, okullarda görev alan öğretmenlerin, iletişim becerileri ile politik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada, İstanbul ili Avrupa Yakası'nda bulunan okullarda görev yapan 399 öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenlerin iletişim becerilerini incelemek amacıyla Demirbaş Çelik ve Korkut Owen (2017) tarafından geliştirilmiş 25 maddelik “İletişim Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmenlerin politik becerilerini incelemek amacıyla Ferris ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilmiş ve Gören ve Özdemir (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan 18 maddelik “Politik Beceri Envanteri” kullanılmıştır.

Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Bu verilerin çözümlenmesinde; aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), korelasyon analizi ve basit regresyon analizi, testi kullanılmıştır.

Analizler sonucunda öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek, politik becerilerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğretmenlerin iletişim becerilerinin politik becerileri yordadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerilerinin cinsiyetlerine ve eğitim düzeylerine göre farklılık göstermediği; yaşlarına göre iletişim becerileri, görev yaptıkları okul kademelerine göre de politik becerilerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: iletişim becerisi, iletişim engelleri, politik beceri, politik taktik

ABSTRACT

THE RESHEARCH OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS COMMUNICATION SKILLS AND POLITICAL SKILLS

Elif KARACA

Master Thesis, Eğitim Yönetimi

Supervisor: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGENEL

December–2018, 94 Pages

The purpose of this study is to investigate the relationship between communication skills and political skills of teachers who work at schools. In the research, 399 teachers' opinions have been consulted. The teachers are working at the state schools located on the European side of Istanbul. 25-item "Communication Skills Scale" developed by Demirbaş Çelik ve Korkut Owen (2017) was used to examine the communication skills of teachers. 18-item "Political Skill Inventory" developed by Ferris et al. (2005) and adapted to Turkish by Gören and Özdemir (2015). This inventory was used to examine the teachers' political skills.

The obtained data were analyzed by SPSS program. In order to analyze the data; arithmetic mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), correlation analysis and multiple linear regression analysis test were used.

These analyzes show that teachers' communication skills are high and their political skills are intermediate. There is a significant correlation between teachers' communication skills and their political skills. Teachers' communication skills influence their political skills. There isn't a significant difference in teachers' communication and political skills according to their gender and education level; however, there is a significant difference according to their ages and school stages.

Keywords: Communication skill, communication barriers, political skill, political tactic

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI.....	1
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	3
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar/Sayıtlılar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM BECERİLERİ VE POLİTİK BECERİLER.....	7
2.1. İletişim Kavramı	7
2.2. İletişim Süreci ve İletişimin Öğeleri	8
2.2.1. Kaynak	8
2.2.2. Mesaj	8
2.2.3. Kanal.....	9
2.2.4. Alıcı	9

2.2.5. Geribildirim.....	10
2.2.6. İleri bildirim	10
2.2.7. Gürültü.....	10
2.2.8. Ortam (Bağlam).....	10
2.3. İletişim Türleri.....	11
2.3.1. Sözlü İletişim	11
2.3.2. Yazılı İletişim.....	13
2.3.3. Sözsüz İletişim	13
2.4. Toplumsal İlişkiler Sistemi Olarak İletişim	18
2.4.1. Kişisel İletişim.....	18
2.4.2. Kişilerarası İletişim	19
2.4.3. Grup İletişimi	19
2.4.4. Örgütsel İletişim	19
2.4.5. Toplumsal İletişim.....	19
2.5. Grup İlişkilerinin Yapısına Göre İletişim.....	19
2.5.1. Yatay İletişim	19
2.5.2. Dikey İletişim.....	19
2.5.3. Çapraz İletişim	20
2.6. Kullanılan Araç ve Yöntem Biçimine Göre İletişim	20
2.6.1. Görsel İletişim	20
2.6.2. İşitsel İletişim	20
2.6.3. Bilişsel İletişim.....	20
2.6.4. Kitle İletişimi	20
2.7. İletişim Engelleri.....	20
2.8. Dinleme	21
2.8.1. Görünüşte Dinleme.....	22
2.8.2. Aktif Dinleme.....	22

2.8.3. Saplantılı Dinleme	22
2.8.4. Pasif Dinleme	22
2.8.5. Tuzak Kurucu Dinleme.....	22
2.8.6. Etkin Dinleme	23
2.8.7. Savunucu Dinleme.....	23
2.8.8. Edilgin Dinleme	23
2.9. Empati	23
2.10. Örgütsel İletişimin Ağ Modelleri.....	25
2.11. Politik Beceri	26
2.11.1. Ferris ve Diğerlerine Göre Politik Becerin Dörtlü Boyutu.....	27
2.12. Politik Becerin Ortaya Çıktığı Alanlar.....	30
2.13. Politik Beceri ve Etkileme Süreci	31
2.13.1. Kendini Sevdirmeye	32
2.13.2. Kendini Pazarlama.....	33
2.14. Politik Taktikler	33
2.15. Politik Beceri ile İlgili Yaklaşımlar	37
2.16. İletişim Becerileri ile Politik Beceri Arasındaki Kuramsal İlişki	37
2.16. İlgili Araştırmalar.....	38
2.16.1. İletişim Becerileri İle İlgili Araştırmalar	38
2.16.2. Politik Beceri İle İlgili Araştırmalar	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM.....	45
3.1. Araştırma Modeli	45
3.2. Çalışma Grubu	45
3.3. Veri Toplama Araçları	47
3.3.1. İletişim Becerileri Ölçeği.....	47

3.3.2. Politik Beceri Envanteri.....	48
3.4. Verilerin Toplanması.....	49
3.5. Verilerin Analizi	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR 52

4.1. Öğretmenlerin İletişim Becerilerine ve Politik Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	52
4.2. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Aracılığıyla İncelenmesi.....	53
4.2.1. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Analizi	53
4.2.2. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Analizi.....	54
4.2.3. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Okul Kademesi Değişkenine Göre ANOVA Testi Analizi	56
4.2.4. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre t-Testi Analizi	58
4.3. İletişim Becerileri ve Politik Beceri Ölçeklerinin Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi	59
4.4. İletişim Becerilerinin Politik Becerileri Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi.....	60

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 62

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	62
5.2. Öneriler.....	65

KAYNAKÇA..... 67

EKLER.....	74
ÖZGEÇMİŞ.....	80

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri Frekans ve Yüzde Değerleri	46
Tablo 3.2 İletişim Becerileri Ölçeği ve Politik Beceri Envanterinin Alt Boyutlarının Basıklık ve Çarpıklık Değerleri	50
Tablo 4.1 Öğretmenlerin İletişim Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	52
Tablo 4.2. Öğretmenlerin Politik Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	53
Tablo 4.3. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	54
Tablo 4.4. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları.....	55
Tablo 4.5. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerileri ile Arasındaki Farkın Yaş Aralıklarını Belirlemek Üzere Uygulanan Post Hoc LSD Testi'ne İlişkin Sonuçlar .	56
Tablo 4.6 Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Okul Kademesi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	56
Tablo 4.7. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerileri ile Okul Kademesi Değişkenine Göre Farkın Belirlenmesi İçin Uygulanan Post Hoc LSD Testi Sonuçları	57
Tablo 4.8. Öğretmenlerin İletişim ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları.....	58
Tablo 4.9. İletişim Becerileri ve Politik Beceri Ölçeklerinin Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Katsayı Sonuçları.....	59
Tablo 4.10. İletişim Becerilerinin Politik Becerileri Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları.....	61

KISALTMALAR LİSTESİ

- İBÖ : İletişim Becerileri Ölçeği
- PBE : Politik Beceri Envanteri
- SPSS : (Statistical Package for the Social Sciences) Sosyal Araştırmalar İçin İstatistiksel Program Paketi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sınırlılıklarına, sayılıtlarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem

İletişim; toplumsal hayatta insanların birbirleriyle ilişki kurması için gerekli olan temel süreçlerden biridir. Bu süreç içerisinde insanlar konuşma ve dinleme gibi iletişim becerileri kazanırlar ve etkili iletişim kurabilmek amacıyla bu becerileri geliştirirler. Bu becerilerin içinde yer alan politik beceri de insanların belli amaçlar doğrultusunda sergiledikleri çevreyi etkileme ve hareke geçirme davranışlarından oluşur. İletişim becerileri ve politik beceriler, günlük hayatta iç içe geçmiş biçimde ve bir arada sergilenen davranışlardan oluşmaktadır. Eğitim temelini oluşturan okul yaşamında bu beceriler aktif şekilde öğretmenler tarafından kullanılmakta, aktarılmakta ve geliştirilmektedir. Öğretmenlerin bu iki beceriyle ilgili düzeylerini ve aralarında ki ilişkiyi incelemek bu çalışmanın temel problemini meydana getirmektedir.

Örgütlerde olduğu gibi okullarda da örgütsel ve yönetsel sorunların kaynağını insan ögesi oluşturmaktadır. Öğrenciler, öğretmenler, veliler ve diğer meslek elemanları okulda ve okulun işleyişinde ayrı rollere sahiptirler. Bu nedenle de, okul yönetimi karmaşık bir nitelik kazanmaktadır (Gedikoğlu, 1997: 304).

Okul; şahsi bakış açıları, tecrübeleri, kıdemleri, sahip oldukları alt kültürleri ve eğitimleri birbirinden farklı olan; öğretmen, yönetici, öğrenci, yardımcı personel vb. birçok üyeden meydana gelmektedir. Öğretmenler; öğrencilerle, idari birimlerle ve diğer öğretmenlerle sürekli bir etkileşim ve iletişim halindedirler (Altunay ve Toprakçı, 2017: 363).

İletişim; kaynak ve alıcının arasındaki bilgi, duygu ve düşünce aktarımının net bir biçimde gerçekleştirilmesi ile gönderilen mesaja istenilen anlam yüklenilmesi sonucu davranış, tutum değiştirme sürecidir (Aksungur, 2018: 8). İletişim becerileri hakkında literatürde çeşitli tanımlamalar yapılmıştır. Tomul'a (2016) göre iletişim becerileri; gönderme ve alma becerileri olarak iki ana gruba ayrılmıştır. Bu iki ana grup; duygu ve düşünceleri tanımlama, açıklamalarda net olma, kendini sözel olarak

ifade etme ile bireysel davranışları betimleme, izlenimleri analiz etme olarak sınıflandırılmıştır (Tomul, 2016: 145-171). Öğretmenler bu iletişim süreçlerinde; empatik davranma, etkin dinleme, ben dili ve doğru vücut mesafesi kullanma gibi birçok farklı beceriyi bir arada sergilemektedirler (Altunay ve Toprakçı, 2017: 363).

Bu süreçte öğretmenlerin iletişim becerilerini etkin kullanmalarının birçok yararı olmaktadır. Etkili iletişim; mesleki doyuma ve kariyer başarısına fayda sağlamaktadır. Diğer öğretmenler ile kaliteli mesleki ilişkiler kurulması, öğretmenlerin stres faktörlerinden olumsuz etkilenmesine engel olmaktadır. Öğretmenlerin birbirlerine karşı olan güven duyguları artmaktadır. Bu sayede iletişim, öğretmenlerin meslektaşları ile işbirliği ve uyum içerisinde çalışmasına katkı sağlamaktadır (Cerit, 2009: 638). Ayrıca öğretmenlerin öğrenciler ile aynı iletişim dilini kullanmaları, bilgi aktarım sürecini de hızlandırmaktadır. Bu sayede öğrencilerin öğretmeni sevmesi sağlanmakta, derse olan ilgileri artmakta ve akademik başarı düzeyleri yükselmektedir. Öğrenci öğretmen iletişiminin etkin olması, öğrencilerin okul içinde yaşadıkları birçok sorunun rahat bir şekilde iletilmesini sağlamaktadır. Bu sayede iletişim, okul içi sorunlara çözüm getirilmesine de katkı sağlamaktadır.

Eğitim öğretim hayatında, öğretmenler iletişim sürecinin baş aktörü olarak rol oynamaktadırlar. Öğretmenlerin iletişim sürecinde verdikleri mesajın içeriği ile karşı taraftan algılanışının aynı olması, etkili iletişim sağlanması için büyük önem taşımaktadır. İletişim kurulan ortam, beden dili, ses tonu, zaman ve kültürel farklılıklar gibi birçok faktör bu algılayış sürecini etkilemektedir. Öğretmenler arasındaki bu farklılıklar ve verilen mesajların çeşitli şekillerde yorumlanması, öğretmenlerin iletişim sürecinde birtakım politik becerileri sergilemelerine zemin hazırlamaktadır (Demir, 2013: 7).

İletişim becerilerinin yanı sıra, kişinin belirli yararları ulaşmak için sergilediği çeşitli davranışların bütünü olan politik beceri; içsel ve çevresel faktörler nedeniyle iletişim süreçlerinden yüksek oranda etkilenmekte ve bu iletişim süreçlerini beslemektedir. Politik beceri, diğer bireyleri etkilemek için güven, samimiyet ve doğruluk uyandıran cazip ve sempatik bir tavır içinde; sosyal zekâ, iyi ilişki kurma ve davranışlarını farklı durumlara göre ayarlayabilme becerisini kombine eden, sosyal bir yetenektir. Bireysel kaynaklardan ortaya çıkan politik beceri, herhangi bir fırsat unsuru ya da

tehdit tarafından aktifleştiginde, örgütteki değerli kaynakları koruyan ve örgüt için kritik önem taşıyan bir iç kaynak görevi görmektedir. (Cingöz, 2013: 153-158).

Öğretmenlerin; politik davranışlarının istenen amaca ulaşması ve istenen etkiyi yaratması, bu davranışlarını beceriye dönüştürmeleri ile sağlanmaktadır. Öğretmenlerin okul içerisindeki politik becerileri genellikle; bireysel hedeflere ulaşma, okula özgü çeşitli stres kaynaklarını yönetme, huzurlu bir örgüt iklimi oluşturma ve okul içerisindeki otokontrollerini sağlama amaçları dâhilinde sergilenmektedir.

Araştırmanın problemi bir bütün olarak ele alındığında iletişim becerileri ve politik beceri birbirinden etkilenen iki beceri türüdür. Her iki beceri de temelini konuşma ve dinleme becerilerinden almakta ve bu beceriler öğretmenler tarafından okul içerisinde sıkça kullanılmaktadır.

Bu araştırmanın problem cümlesi; “Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmada bu hedef doğrultusunda, öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasındaki ilişki tartışılmakta, bu ilişki farklı değişkenler ile analiz edilmektedir.

Araştırmanın yöntem kısmında bu iki becerinin alt boyutlarının cinsiyet, yaş, okul kademesi gibi farklı değişkenlerle analiz edilmesi; öğretmenlerin iletişim ve politik becerileri arasındaki ilişkinin somut bulgularını ortaya koymuştur. İlgili literatür incelendiğinde bu iki beceriyi bir arada konu edinen araştırmalara rastlanılmadığından dolayı literatürdeki bu boşluğu gidermek amacıyla araştırmada bu konu ele alınmıştır.

1.2. Amaç

Araştırmanın temel amacı, 2017 - 2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Avrupa Yakası'nda ki devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin, iletişim becerileri ile politik becerileri arasında anlamlı ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır. Bu temel amaca ulaşmak için, aşağıda verilen alt amaçlara cevap aranmıştır.

1. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
3. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?

4. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri görev yaptıkları okul kademesine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
5. Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri öğrenim düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?
6. Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Öğretmenlerin iletişim becerileri, politik becerilerini yordamakta mıdır?

1.3. Önem

İnsan; iletişim sayesinde toplum içerisindeki şahsi varlığını korumakta ve toplumsal kimliğini şekillendirmektedir (Güven, 2013: 1). İletişim becerilerini etkin bir biçimde kullanabilmek, insan ile ilişki kurulan her meslek dalında hayati öneme sahiptir. Bu mesleklerden biri de, toplum hayatında var olmak için gereken bilgi ve becerileri topluma kazandıran öğretmenlik mesleğidir (Korkut, 2005: 143).

Bu kapsamda öğretmenler, okul içerisindeki çevreleriyle, sürekli olarak iletişim ve etkileşim haline bulunmaktadır. Etkin iletişim becerilerine sahip olmak için öğretmenlerin; etkin dinleme, ben dili kullanma, empatik davranış becerilerine sahip olma, mesajları etkili yöntem ve tekniklerle gönderme, iletişimde şeffaf ve açık olma, beden dilini etkin kullanma gibi çeşitli becerilere ihtiyaçları bulunmaktadır (Şahin, 2014: 32).

Öğretmenlerin bu iletişim becerilerine sıkça ihtiyaç duydukları kurum olan okullar da, diğer tüm örgütler gibi politik organizasyonlardır. Öğretmenlerin; okul içerisindeki, şahsi ve örgütsel yararlar doğrultusundaki davranışların temelini oluşturan bu politik niyetleri, uygulamaya geçirildiği süreçte birtakım politik becerilere dönüşmektedir (Atay, 2010: 65-66). Bu niyetleri davranışa dönüştürürken çevre ile etkileşime girdiklerinden, bu noktada iletişim becerilerinden sıkça yararlanırlar. Bu nedenle öğretmenler; çalışma hayatlarındaki varlıklarını sürdürülebilmek, var olan statülerini korumak ve yükseltmek, örgüt içi huzurlu bir çalışma ortamı yaratmak ve kaliteli bir eğitim verebilmek gibi amaçlar doğrultusunda farkında olarak ya da olmayarak iletişim becerilerini ve politik becerilerini bir arada sergilemektedirler.

Politik becerinin genel anlamda çıkar ilişkisine dayandığı düşünülse de, politik beceri örgüt içerisinde başarılı olabilmek için gereklidir. Bu beceriler samimi olarak doğru

yerde ve zamanda sergilendiğinde örgüt içerisinde olumlu etki yaratabilmektedir. Bu beceriyi sergileyen kişiler belli amaçları etrafında çevresindekilere fikirlerini kabul ettirebilip sosyal statü kazanabilmektedirler (Ferris, Davidson, Perrewé ve Atay, 2010: 18).

Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerilerine ilişkin görüşlerinin, incelendiği bu araştırma, öğretmenlerin okul içi paydaşları ile ilişkilerinin, mesleki kariyerlerinin ve eğitimin verimliliğinin artırılması, açısından önem arz etmektedir. Öğretmenlerin bu iki beceri ile ilgili ilişkilerini farklı değişkenler ile analiz yapmak, bilgi elde etmek ve bu bilgi doğrultusunda elde edilen sonuçları alan yazına kazandırmak ,bu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

1.4. Varsayımlar/Sayıtlar

Araştırmada, katılımcıların ölçeklere doğru ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2017 - 2018 eğitim öğretim yılında İstanbul Avrupa Yakası'nda görev yapan öğretmenlerin iletişim becerileri ölçeği ve politik beceri envanterine ilişkin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

İletişim

Kaynak tarafından belirlenen bir mesajın uygun kanallar kullanılarak belirlenen hedefe aktarılması ve hedef kitle tarafından kaynağa yanıt verilerek geribildirimde bulunulması sürecidir (Aziz, 2010: 26).

Etkili İletişim

Etkili iletişim; amaçlanan anlamı mümkün olduğu kadar göndericinin gönderdiği anlama yakın bir biçimde hedefe iletmekle mümkün olan iletişim türüdür. Etkin iletişim, anlam düşüncesine ve anlamlarının tutarlığına bağlıdır. Etkin iletişim için alıcının algılayabileceği şekilde mesajı iletmek gerekmektedir. Etkin iletişim, mesajın tam olarak algılanması ve gerekli tepkinin gösterilmesiyle sağlanır (MEB, 2015: 9).

Politik Beceri

Bir örgüt içerisinde diğerlerini anlama ve bu bilgiyi onların amaçlarını geliştirmeye yönelik etkileme veya harekete geçirme amacıyla kullanma becerisine politik beceri denir. (Ferris, Davidson, Perrewé ve Atay, 2010: 7).

Politik Taktik

Bireylerin kişisel çıkarları söz konusu amaçlara ulaşmak için bazen etik bazen de hoş karşılanmayacak etik dışı politik davranışlar sergilemesidir (Başar ve Varoğlu, 2016: 751).

Politik Örgüt

Kendi düzenini kurmak ve korumak için yasal olarak fiziksel güç uygulama tekeline sahip, sürekliliği olan zorunlu örgüt türüdür Weber (1922'den akt., Öztürk, 2015: 104).

Öğretmen

Araştırmaya katılan resmi ilkokul, ortaokul ve liseler de görev yapmakta olan öğretmenlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

İLETİŞİM BECERİLERİ VE POLİTİK BECERİLER

Bu bölümde, araştırmanın konusunu belirleyen iletişim becerileri ve politik beceri kavramları incelenmekte, konu ile ilgili yapılan farklı araştırmaların yer aldığı ilgili alan yazından bulgular sunulmaktadır.

2.1. İletişim Kavramı

Bireylerin duygu, düşünce ve bilgilerini çeşitli yollar kullanarak başkalarına aktarma sürecine iletişim denir. İletişim toplum hayatının en önemli gereksinimlerinden biridir. Sosyal bir varlık olan insan; sevincini, acısını, hissettiklerini ve yaşadıklarını paylaşmak istemektedir. İnsanlar toplum hayatında birbirlerini anlayabilmek için belli bir sistem kurmuşlardır. İnsanların birbirleriyle haberleşebilmesi en gelişmiş sistem olan dil ile gerçekleşir (Özkan, 2010: 16).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde iletişim; duygu, düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, telefon, telgraf, televizyon, radyo gibi aygıtlardan yararlanılarak kurulan bilgi alışverişi, bildirim, haberleşme olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1983: 578).

İletişim bilgiyi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak tanımlanabilmektedir. Bireyler karşılıklı bir biçimde bilgi ya da sembollerle birbirlerini anlamakta ve yorumlamaktadırlar. Bu şekilde toplum içerisinde bireyler, aktif bir biçimde iletişim kurmakta ve bu iletişimi sürdürmektedirler. Bu iletişim kişiler arası iletişim türüne örnektir. Bireylerin kendi içinde düşünmesi, rüya görmesi, kendini gözlemlemesi, kendi kendine çeşitli sorular sorması da iç iletişim olarak adlandırılır. İnsanlar kendi içlerinde de çeşitli mesajlar oluşturur ve bunları yorumlarlar (Dökmen, 2017: 38-41).

Bir başka tanıma göre iç iletişim; kişinin kendiyile olan iletişimidir. Yani bireyin ihtiyaçlarının, değerlerinin, tutum, davranış ve yeteneklerinin farkına varması, düşündüklerini ve hissettiklerini kavramaya çalışma çabasıdır (Çubukçu, Korucuk, Küçük, Sancar, 2016: 6).

İletişimin temelini bakıldığında verilmek istenen mesajın karşı tarafın anlayabileceği biçimde ve sembollerle ifade edilmesi önemlidir. Alıcının da verilmek istenen mesajı doğru algılaması, sağlıklı bir iletişim sürecinin temelini oluşturacaktır. Dilimizin de mecazlı söyleyişlere çok elverişli olduğu düşünüldüğü zaman, iletişim esnasında söylenmek istenenden fazla anlamlar çıkarılabilmektedir. Bu durumda beden dili ve ses tonu mesajın doğruluğunu artıracak ve iletişimin etkin bir biçimde kurulmasına destek olacaktır.

2.2. İletişim Süreci ve İletişimin Öğeleri

2.2.1. Kaynak

Kaynak; iletişim sürecinin temelini oluşturan bir öğedir. İletişimin başlamasını sağlamaktadır. Kaynak; karşı tarafa iletmek istediği duygusu, düşüncesi ve fikirleri olan bireylerden ve nesnelere oluşmaktadır. Kaynaktan alınan veri, karşı taraftan yorumlanarak ve anlamlandırılarak bir kod sayesinde gönderilir. Kaynak her zaman bir insan olmak zorunda olmadığı gibi bir alet, makine ya da başka bir cihaz olabilmektedir. Kitle iletişim araçları da topluma yön veren en önemli kaynakların başında gelmektedirler. Kaynağın yeterli ve doyurucu bir düzeyde olması, iletişim süreci adına oldukça önemlidir. Bu sayede verilmek istenen mesaj, doğru kodlarla karşı tarafa iletilir. Eksik veya yanlış kodlamalar, verilmek istenen mesajın yanlış anlaşılmasına neden olacaktır (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 9).

2.2.2. Mesaj

Mesaj; bireyler arasında birtakım sembollerle kodlanmış olan yapıdır. Mesaj alıcının duygu durumunu ne kadar iyi ifade ederse o kadar etkili olur. Kaynağın iletmek istediği ile karşı tarafın algıladığı ileti farklı olursa orada mesaj yanlış iletilmiş olur.

Mesajın içerik ve ilişki temelinde iki önemli özelliği vardır. İçerik; iletişim sırasında kullanılan bilgiyi temsil ederken ilişki ise kaynağın karşı taraftan nasıl anlaşılması gerektiği konusunu kapsar. İlişki; kaynağın kişisel fikirleri, görüş ve düşünceleri hakkında bilgi verir. Bu durum sözsüz ifade biçimlerinde de görülür. Mesajlar karşı tarafın net bir biçimde anlayacağı açık ifadelerden oluşmalıdır. Karmaşık ve mecazlı söyleyişler anlam kargaşasına neden olabilmektedir. Mesaj; doğru zamanda karşı tarafa iletilmelidir. Çünkü alıcının vereceği cevap ve tepkiler bu zamana bağlı olarak şekillenir. Mesajın iletilme sürecinde uygun bir yol izlenmelidir (Özkan, 2010, s. 16-17).

Birincil Mesaj

Mesajın; kelime, resim, sembol veya diğer içeriklere göre sözlük anlamı denebilecek olan ilk haline birincil mesaj denir. Bu mesaj duruma ve zamana göre karşıdaki kişi tarafından farklı anlaşılabilir. Bu sebeple çok dikkatli olunmalı ve kullanılan kelimeler titizlikle seçilmelidir (Sancar, vd., 2016: 6).

İkincil Mesaj

Birincil mesajın gizlediği, detaylara dikkat edilince anlaşılacak olan ve muhtemelen asıl gönderilmek istenen mesajdır Örneğin bazı durumlarda bireyler karşı tarafı kırmamak amacıyla böyle bir yola başvururlar. Asıl mesajın söylenmeden algılanması beklerler (Çubukçu, vd., 2016: 7).

2.2.3. Kanal

Kanal; iletişim sürecinde kaynak ve alıcı arasında mesajın iletilmesini sağlayan yoldur. İletişim aracı; mesajı kanal sayesinde anlamlı hale getirerek sinyale dönüştüren ses, yazı, ya da işaretlerdir. Bu araçların özelliklerinin kendine özgü kodları bulunmaktadır (Özkan, 2010: 17).

Kanallar temel olarak 3 ayrı dalda incelenebilir. Sunum araçları, iletişim sürecinde birey kontrolünü zorunlu kılmaktadır. Bunlar, içinde buldukları zaman ve yer ile sınırlıdır. İletişim kuran kişinin sesini yüzünü ve bedenini kapsar. Bu araçlar; ses, yüz ifadeleri, jest ve mimikler olarak sayılabilir. Temsili araçlar ise bireylerden yerden ve zamandan bağımsızdır. Kitap, heykel ve resim bunlara örnek olarak gösterilebilir. Mekanik ve teknik araçlara; TV, internet gibi kitle iletişim araçları örnek gösterilebilir. Bu araçlar; kaynak ile alıcı arasında aktarım yaparlar (Zillioğlu, 2010: 107).

2.2.4. Alıcı

Alıcı; kodlanmış bir biçimde gönderilen mesajları alan kişidir. Birden fazla mesajın aynı anda iletilmesi karmaşaya yol açar. Olabildiğince yalın ve sade bir şekilde mesajlar iletilmelidir. Alıcının mesajı taşıyan sembolleri, duyu organları ile algılaması ile iletişim süreci sona erer (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 14 ; Küçük, vd., 2016:21).

2.2.5. Geribildirim

İletişim süreci içerisinde, kaynaktan alıcıya ulaşan mesaja karşılık olarak alıcının da kaynağa tepkisini ya da yorumunu belirtmek üzere gönderdiği mesaja geribildirim denir. Alınan geribildirimler, kaynağın kendini kontrol etmesine yardımcı olmaktadır. Pozitif geri bildirim; iltifat, övgü, tebrik gibi durumları içerirken negatif geri bildirim de eleştiri, gibi ifadelerden meydana gelmektedir. Geri bildirim kalitesi, iletişimin sürekliliğini ve yönünü belirlemektedir. En iyi geri bildirim, yüz yüze görüşmelerden elde edilir. Geri bildirimlerin net, açık, hızlı ve eşzamanlı olması iletişim sürecinin ilerlemesini sağlamaktadır (Tayfun, 2010: 15-16).

2.2.6. İleri bildirim

Temel mesajdan önce gönderilen ve temel mesaj hakkında bilgi veren mesajlardır. İleri bildirim, kaynak tarafından verilir. İleri bildirim; iletişim kanalını açmak, mesajın ön izlenimini sağlamak ve ön bilgi vermek için kullanılır. Ancak, fakat gibi ifadelerle başlayıp inkâr içerikli verilen mesajlardır. Var olan durumda meydana gelen değişikliği bildirmek için de kullanılır (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 17).

2.2.7. Gürültü

Gürültü; kaynağın ve alıcının istemediği, iletişimi engelleyen en büyük unsurlardan biridir. Mesajın doğru bir şekilde aktarılmasına engel olur. Çevreden gelen yüksek sesler ve uğultular fiziksel gürültüye örnektir. Görme, duyma, açlık, yorgunluk gibi algıyı olumsuz etkileyen durumlar fizyo-nörolojik gürültü kaynaklarıdır. İletişim sürecinde topluma ait önyargılar ve birtakım kurallara uyulmak istenmemesi gibi durumlar da sosyal gürültüye örnektir. Psikolojik gürültü ise stres, sıkıntı gibi unsurların mesajın doğru alınmasını ya da gönderilmesini engellemesi ile meydana gelir (Zıllıoğlu, 2010: 207).

2.2.8. Ortam (Bağlam)

İçinde dilsel birimlerin kullanıldığı toplumsal durum olarak ifade edilir. Fiziksel unsurların yanında, gönderici ile alıcının kişilikleri ve kültürel yapıları ortamdandır. İletişim içerisinde birden fazla bağlam bulunmaktadır (Kılıç, 2002: 13-14).

Fiziksel bağlam, iletişimin yapıldığı somut çevredir. Bireylerin sahip oldukları kültür de iletişimi etkilemekte ve kültürel bağlam olarak geçmektedir. Kişiler arasında var

olan duygusal bağlar da iletişimi en temelden etkiler ve buna sosyal-duygusal bağlam denir. Mesajın gönderildiği süreç tarihsel bağlamı, gönderildiği zaman da zaman bağlamını oluşturur (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 22).

2.3. İletişim Türleri

2.3.1. Sözlü İletişim

Sözlü öğelerle sağlanan iletişim türüdür. Birden fazla çeşidi bulunmaktadır. Bu iletişim türünde sözcüklerin hangi sırayla ve ahenkle söylendiği çok önemlidir. Beden dili, jest ve mimiklerle bu söyleyiş desteklenmekte ve anlam buna göre şekillenmektedir. Sözlü iletişimde konuşan kişinin akıcı bir biçimde konuşması, sözcükleri anlaşılır bir biçimde telaffuz etmesi, sesini yükseltip alçaltarak dikkati üzerinde toplaması gerekmektedir (Korucuk, vd., 2016: 34-35).

a) Ben Dili

Ben dili, etkili bir iletişim kurmanın en temel öğelerinden birisidir. Ben ifadesiyle başlayan cümleler o kişinin duygularını, düşüncelerini ve vermek istediği mesajları karşı tarafa iletir. Ben dili ile konuşmak kişinin sürekli kendini öne çıkarması anlamını taşımamaktadır. Aksine karşı tarafı yargılamadan, suçlamadan olayların kendisini nasıl etkilediğini açıklar. Bu sayede karşı tarafa sürekli olarak verilen bir ihtar olmadığı için, karşı taraf üzerinde daha olumlu bir izlenim oluşturur (Kalkınç, 2004: 187).

Ben diliyle yollanan mesajlar mesajı alan kişiyi aşağılamayan ve savunmaya itmeyen bir dil olması dolayısıyla, olumlu iletişim sınıflaması içinde yer alır (Acar, 2015: 45)

Ben dili ile konuşan bir kişinin, yapılan davranışın kendi üzerindeki etkilerini ifade etmesi, karşı tarafın onun duygularını, isteklerini ve beklentilerini daha net anlamasını sağlar. Karşı taraf böyle bir empati kurduğunda hatasını daha kolay anlar. Ben dilini kullanmak aynı zamanda karşıdaki kişiye kendini daha önemli hissettirir. Kendini önemli ve değerli hisseden bir birey, hatalarını düzeltmek konusunda daha hassas davranır. Ben dilini kullanan kişinin hislerini somut bir şekilde algılayan karşı taraf, ben merkezli davranışlardan uzak durur. Çünkü ben dili ile konuşan kişi karşıdaki kişinin şahsını hedef almaz onun davranışını hedef alır. Bu sayede alınganlık, kırgınlık ve kızgınlık duyguları en aza indirgenmiş olacaktır. Karşı tarafın öz benliği zedelenmeden sorunlar kolaylıkla halledilmiş olacaktır (Kasapoğlu, 2008: 50-53).

Okullarda öğretmenlerin ben dilini kullanmaları etkili bir iletişim için son derece faydalı olacaktır. Öğrenciler kendilerinin suçlanıp yargılanmadığı bir iletişim türüne daha açık yaklaşmaktadırlar. Öğretmenlerini üzdüklerini düşünen öğrenciler, otomatik olarak kendilerini düzeltme yoluna gideceklerdir. Öğretmen, çok fazla çaba sarf edip kendini yıpratmadan sorunları daha kolay bir şekilde çözmüş olacaktır. Ders dinlemeyen ya da sınıfın uyumunu bozan öğrencilerle ben dili ile konuşmak, sen dili ile konuşmaktan çok daha yararlı olacaktır (Celep, 2002: 82).

Öğretmen ben dilini kullanırken, öncelikle problem yaratan davranışı doğru sözcüklerle tanımlamalıdır. Daha sonra, bu davranışın kendi üzerinde meydana getirdiği etkileri somut bir şekilde açıklamalıdır. Sonrasında da kendi duygularını samimi bir şekilde ifade etmelidir. Kimi zaman öğrenciler hata yaptıklarının farkında olmamaktadırlar. Bu nedenle aynı hatalı davranışı tekrar etmektedirler. Öğretmen bu durum karşısında, öğrenciyi azarlamak yerine yaptığı davranışın yanlış olduğunu ona açıklamalıdır. Bu hatadan döndüğünde meydana gelecek olumlu durumları öğrenciye sunmalıdır. Bu durumda öğrenci daha avantajlı olan durumu seçmek isteyecektir.

b) Sen Dili

Sen dili; karşı tarafın karakterini hedef alır ve genellikle suçlayıcı ifadelerden oluşur. Sen dilinde karşı tarafın sergilediği olumsuz durumun net bir açıklaması görülmez. Karşıdaki kişinin sergilediği davranışın yanlışlığı değil karakterindeki eksiklikler vurgulanır. Bu durumda karşı taraf hemen savunmaya geçer ve iletişimin başında kendini kapatır. Aşağılanmış ve incinmiş hisseder. Sen dilinde karşı tarafın sorunlu davranışının birey üzerinde somut olarak ne hissettirdiği konusunda bir söylem bulunmaz. Bu nedenle karşı taraf, davranışının nelere yol açtığını bilmez ve hangi duyguların yaşandığını anlayamaz. Özellikle çocuklar, davranışlarını değiştirmek için kendilerini ikna eden güçlü sebeplere ihtiyaç duyarlar. Gururu incitilen karşı taraf, direnmeye ve karşılık vermeye başlar. Sürekli olarak hakarete maruz kalan karşı taraf, zaman içerisinde bu hakaretle uygun olarak davranmaya başlar. Sürekli onun yanlış davranışlarının tekrarlanması, karşı tarafın bu davranışını popüler hale getirir. Karşı taraf bu nedenle bu davranışı değiştirme yoluna gitmek istemez (Solak, 2008: 104-105).

2.3.2. Yazılı İletişim

Yazılı iletişim; yazılı unsurlarla mesaj alınması, gönderilmesi veya iletilmesidir. Yazılı mesajlar ses, kelime, cümle ve paragraftan oluşmaktadır. Yazı yazarken konuşma dili olmamasına ve argo kullanılmamasına dikkat edilmelidir. Belirsiz ifadeler yerine somut kelimeler kullanılmalıdır (Çubukçu, vd., 2016: 52-53).

2.3.3. Sözsüz İletişim

Bireylerin fiziki görünüm, jest ve mimikler, duruş biçimleri vb. yollarla çevrelerine gönderdikleri mesajlara sözsüz iletişim denir. İletişimin en önemli bölümlerinden birini sözsüz iletişim oluşturmaktadır. Uzmanların yaptığı araştırmaya göre kişiler arası iletişimin % 75'inin beden diline dayandığı saptanmıştır (Kılıçaslan, 2013: 48).

Düşünceler sözlü iletişimle, duygular sözsüz iletişimle daha kolay ifade edilir. Bazen sözlü ifadelerde beden dili ile ses tonu çelişebilmektedir. Bu durumda bir ruh halinin gizlenmesi ya da karşı tarafı kandırmak gibi amaçlar söz konusu olabilmektedir. Hangi nedenle olursa olsun bu çelişkileri yakalamayı öğrenen kişi, insan ilişkilerinde güçlü konuma geçmeye başlar (Sancar, 2016: 73).

Sözsüz iletişimde belirsizlik derecesi yüksektir bu nedenle iki kere iki dört eder gibi kesin anlamlar yüklemek doğru değildir. Sözsüz mesajın daha iyi anlaşılabilmesi için bazen sözlü mesaja da başvurulabilir, soru sorulabilir etkin dinleme için ortam hazırlanabilir (Acar, 2015:112).

Okullarda öğretmenler, sınıf içerisinde sözsüz iletişimi sıklıkla kullanmaktadırlar. Öğretmenler, jest ve mimiklerini kullanarak öğrencilere birçok mesaj göndermektedirler. Sınavda kopya çeken bir öğrenciyi yakaladığında öğretmen başını iki yana sallayarak uyarı mesajı vermektedir. Otur anlamında elin aşağıya indirilmesi, devam et anlamında başın hafif öne eğilmesi, gel anlamında elin kendine doğru çekilmesi sözsüz iletişime birer örnektir. Öğretmenler bu şekilde, öğrenciyi uyarır, öğrenciyi derse çeker ve öğrencinin dikkatini toplarlar. Bu jest ve mimikler sözlü iletişim ile desteklendiğinde çok daha etkili olmaktadır.

Her toplumun kültür yapısı farklı olduğundan, öğretmenler çalıştıkları bölgenin kültürünü iyi bilmelidirler. Çünkü bazı jest ve mimikler farklı toplumlarda farklı anlamlara gelebilmektedir. Bu nedenle sınıf içi yanlış anlaşılmanın önüne geçebilmek için bu konuya da özen gösterilmelidir.

a) Jest ve Mimikler

Bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde beyinden gelen sinyaller doğrultusunda bireyin bedeni (baş, el, kol, ayak) ile verdiği mesajlar ‘‘jest’’ suratı ile verdiği mesajlar ‘‘mimik’’ olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2017: 134).

Beden dilinin etkili bir biçimde kullanılması iletişimi olumlu yönde etkiler. Vücudumuzun duruş biçimi iletişim kurarken birçok ipucu vermektedir. Vücudun konuşulan kişiye dönük olması ilgi ile dinlenildiğini, zıt yöne bakması ise ilgisizliği ifade etmektedir. Beden karşıya dönerken ayakların başka yöne bakması da uzun uzun konuşulmak istenmediğini belirtmektedir. Önde oturup konuşan kişiye eğilen kişi, konuşanı dikkatle dinlemektedir. Arkasına yaslanıp farklı yönlere bakan kişinin ilgisi azalmaktadır. Kolları bağlamak gibi kapalı duruşlar olumsuz bir mesaj verirken, kolların açık olması olumlu bir duruma işarettir (Koçyiğit, 2016: 116-118).

b) Temas

İletişimde temas oldukça önemli bir unsurdur. Doğru biçimde kurulan bir temasın; güven verme, samimiyet gösterme gibi çeşitli anlamları bulunmaktadır. Sevdiğimiz bir kişiye güven vermek için elini tutarız. Bir çocuğu desteklemek istediğinde sırtını sıvazlarız. Bu ‘‘sen başarabilirsin’’ mesajı taşımaktadır. Kültürümüzde var olan el öpme davranışı karşıdakine duyduğumuz saygının bir göstergesidir. İletişim esnasında ellerin kullanımı samimiyet, kendine güvensizlik, yalan söyleme gibi duyguları ifade edebilmektedir. Örneğin tokalaşma şekilleri bizlere oldukça fazla mesaj vermektedir. Tokalaşma; hem kişinin karakterini hem de statüsünü ortaya koymaktadır. Karşıdakinin elini sıkma şeklinden sıkma şiddetine kadar her aşamada çeşitli anlamlar barındırmaktadır. Fakat temas meselesi de kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Bizim kültürümüzde iki erkeğin kol kola dolaşması dostça bir görünüm sergilerken, başka ülkelerde cinsel tercih algısı yaratabilmektedir (Genç, 2008: 18-19).

Öğretmenlerin öğrencilerle olan temas ilişkisi de iletişimde oldukça önemli bir yere sahiptir. Mesafeli bir şekilde yapılan sırt sıvazlama, koluna girme gibi davranışlar öğrencinin öğretmene kendini daha yakın hissetmesini sağlar. Kızgınlık anlarında öğretmenin sergilediği sergilenen şiddet ise öğrencilerde büyük öfke ve korku uyandırır. Bu davranışlar öğrenci öğretmen ilişkisinin tamamen kopmasına bile neden olabilmektedir.

c) Kişilerarası Mesafe

Özel Mesafe

Duygusal bakımdan çok yakın hissedilen insanların girmesine izin verilen içli-dışlı olunan özel mesafe; kendi bedenimiz ile 0-25 cm'lik alanı kapsamaktadır. Bu mesafeye girilmesine izin verilen kişiye güven duyulduğu anlamı çıkmakta hiç tanınmayan yabancı biri girdiği zaman da korku ve kaygı hissedilmektedir. Bazen zorunlu durumlar da toplu taşıma ve asansör gibi dar alanlarda bu mesafe istenmeden işgal edilmekte ve bu durum her iki taraf açısından da gerginlik ve rahatsızlığa neden olur (Acar, 2015: 118).

Kişisel Mesafe

25-50 cm'lik alanı kapsamaktadır. Bireylerin toplu ortamlarda tanıdıkları fakat çok samimi olmadıkları kişiler ile aralarında kalan mesafedir. İş ortamlarında, düğünlerde, sınıflarda genellikle bu çaptaki alan kullanılır (Koçyiğit, 2016: 148).

Sosyal Mesafe

80 cm ile 2 metre arasında değişen bir alanı ifade etmektedir. Formel ilişkiler içerisinde olan aynı ortamda bulunan fakat birbirleri ile bağı olmayan bireyler, resmi işlemleri genellikle bu sınırlar içerisinde gerçekleştirmektedirler (Cüceloğlu, 1992: 38).

Kamusal Mesafe

En az 2,5 m'lik bir alandan başlayıp uzamaya devam eden alandır. Duraklarda, alışveriş merkezlerinde, lobilerde kullanılan mesafedir. Birbirini hiç tanımayan kişilerden oluşan alandır (Koçyiğit, 2016: 149).

ç) Mekân Kullanımı

Özellikle yüksek statüdeki kişilerin yüksek kürsülerden konuşma yaptığı görülmektedir. Devlet adamları, profesörler, konuşmacılar buna örnek olarak gösterilebilir. Bu durum sosyal statü farkının bir göstergesidir. İşyerlerinde ise herkesin birbiriyle rahat iletişim kurmasını sağlayan yuvarlak masalar tercih edilir. Bu da uygun mekân kullanımına bir örnektir. Hastanelerde çocuk poliklinikleri daha renkli ve canlı olurken, yetişkinlere hitap eden alanlar daha sade tercih edilir. Bu gibi örnekler, iletişim esnasında iletişimin kalitesini artırmak amacıyla kullanılmaktadır (Öztürk, 2017: 64).

d) Sözsüz İletişimde Renklerin Etkisi

Kırmızı

Heyecanlandırıcı, meydan okuyucu vücutta kan akışını hızlandırıcı etkisi bulunan, keskin, sıcak ve heyecan uyandıran bir renktir. İştah açıcı özelliği de bulunur ayrıca zaman ve mekân kavramının insan zihninde silikleşmesine yol açar. Kırmızı giyinmiş bir konuşmacının dikkati üzerine çekme, samimi ve sempatik görünme, algıyı istenilen yöne çekme gibi çeşitli politik amaçları vardır. Bu nedenle konuşmacılar ve psikologlar gibi meslek elemanları tarafından tercih edilir (Sancar, vd., 2016: 89; Öztürk, 2017: 64).

Mavi

Güvenlik rahatlık ve şefkat hissi veren mavinin kan akışını yavaşlatan, sakinleştirici bir etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim kurumlarında sıklıkla kullanılır ve bazı araştırmalara göre başarı düzeyini yükselttiği tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kıyafetlerinde bu rengi kullanması, karşı tarafta olumlu bir algı yaratır. Ayrıca mavi; güven veren, çözüm üreten bir renk olarak görüldüğünden diplomatik ilişkilerde de sıklıkla tercih edilir. İş görüşmelerinde bireylerin tercih edebilecekleri bir renktir. Mavi renkli yazıların akılda daha kalıcı olduğuna dair de yaygın bir görüş bulunmaktadır (Sancar, vd., 2016: 89; Öztürk, 2017: 76).

Sarı

Zeka, incelik ve pratiklikle ilgili zihni açan dikkat dağıtan bir renktir. Sarı, gözü en çok yoran renklerden biri olması dolayısıyla tabelalarda, yazılarda çok fazla tercih edilmez. Diğer renklere göre duyguları harekete geçirmekte zayıf kalan ve keskin olmayan bir yapısı bulunmaktadır. Samimiyeti, esprili olmayı, rahatlığı ve geçiciliği temsil eder (Arıtan, 1998: 20; Öztürk, 2017: 67).

Yeşil

Rengin verdiği sıcaklık ile mavinin sakinlik ve huzurunun karışımından meydana gelen yeşil, doğanın içinden gelen bir renk olması dolayısıyla insana oldukça güven verir. Kan akışını yavaşlatır, vücuda dinginlik ve tazelik katar. Bu nedenle güven vermek istenilen yerlerde ve bu amacı güden insanların kıyafetlerinde sıklıkla kullanılır (Çalışkan, vd., 2010: 102; Öztürk, 2017: 70).

Mor

Mor asalet timsali bir renktir. Lüksü, zarıflığı, ihtişamı ve gücü temsil eder. Bu renk içinde birçok anlam barındırmaktadır. Bir yandan sıcaklık ve güven hissi verirken bir yandan da hırsı ve gücü temsil eder. Kadınların karşı cinsi etkilemede oldukça kullandıkları bir renktir. İş hayatında karizmatik bir iş kadını olmak isteyen kadınlar bu renge sıklıkla başvururlar. Derin psikolojik etkiye sahip mor, sinir hastalarını yatıştırmak amacıyla kullanılan renklerden biri olup, kendine zarar vermek isteyen bireylerinde sıklıkla tercih ettiği renkler arasında yer almaktadır (Afrashi, Akkın, ve Eğrilmez, 2004: 276; Öztürk, 2017: 69).

Pembe

Yapılan araştırmalara göre toplumda insanlar pembe giyinen kişilere karşı daha sıcak ve ılımlı yaklaşmaktadırlar. Bu nedenle insanların duygularına hitap etmek istenen durumlarda sıklıkla kullanılan bir renktir. Ödeme yaparken insanların pembe giyen kişilere daha çok güvendikleri ve onların yanında daha rahat hissettikleri yapılan araştırmalarda görülmektedir. Bu nedenle pazarlama sektöründe daha esnek davranışları teşvik edeceğinden ve fiyatı düşürmeye çalışma gibi etkileri olabileceğinden pembe renkli kıyafetlere başvurulmamaktadır (Öztürk, 2017: 70).

Kahverengi

Kahverengi ağır ve ciddiyet barındıran bir renktir. Bu özelliğinin yanında güven duyguları da uyandırması sebebiyle iş yaşamında sıklıkla tercih edilir. Genelde mesafeli ve ciddi konumlarda kullanılır. Her ne kadar güven temsil etse de iş görüşmelerinde kullanılmaması gereken bir renktir. Karşı tarafa iletişime kapalı bir imaj verir. Herhangi bir mekân için kullanılıyorsa mutsuz, kederli bir ortam yaratıp gelenleri bir an önce gitmek için teşvik edecektir (İzgören, 2000: 136; Öztürk, 2017: 71).

Turuncu

Turuncu enerjisi oldukça yüksek bir renktir. İnsanda sağlık ve canlılık duyguları uyandırmaktadır. Dikkat çekmek istenildiği zaman sıklıkla kullanılır. Genellikle ciddiyetten uzak ama aynı zamanda mesafeli olmak istenildiği zaman güven verici duygular da uyandırdığından kullanıma uygundur. Kırmızı kadar kan akışını hızlandırmamakla beraber diğer renkler kadar da yavaşlatıcı değildir (Öztürk, 2017: 72).

Gri

Siyah ve beyazın karışımından oluşan bu renk oldukça yalın ve rahat bir renktir. Dengeyi ve huzuru temsil eder. Aşırıya kaçıldığı zaman kasvetli bir havası vardır. Ağırbaşlılık ve sadaktın rengi olarak bilinmektedir; bu renk işini ciddiye alan kimselerce çok tercih edilmektedir (Altıntaş ve Çamur, 2013: 124; Öztürk, 2017: 73)

Siyah

Renk olup olmadığı hala tartışılan bir renk olan siyah güç, asalet, karizmayı ve zenginlik başta olmak üzere birçok anlamı içinde barındıran bir renktir. Ayrıca birçok ülkede matemi çağrıştıran ve korku, ölüm, umutsuzluk gibi duyguları ifade eden siyahın acı ve hüznün gibi anlamları da bulunur. Mesafeli ve güven veren bir duruşu vardır. Ciddi duruşu nedeniyle iş yerlerinde en çok kullanılan renklere aittir. Makam arabalarında sıklıkla kullanılmasının nedeni gücü ve otoriteyi temsil etmesidir (Afrashi, Akkın ve Eğrilmez 2004: 277; Öztürk, 2017: 74).

Lacivert

Koyu mavi olarak tanımlanan bu renk oldukça karizmatik bir renktir. Sonsuzluk, ciddilik ve otoriteyi temsil etmesi sebebiyle logo ve levhalarda sıkça kullanılır. Şık bir duruşu vardır iletişime çok kapalı değildir. Seviyeli bir konumdadır bu nedenle iş görüşmelerinde tercih edilmelidir (Öztürk, 2017: 75).

Beyaz

Güven verici ve uhrevi bir renk olan beyaz, açıklığın, istikrarın, sürekliliğin temsilcisidir. Dürüst ve temiz bir imaj yaratmak isteyen insanların yanı sıra ilmi derecesi yüksek karakterlerinde kıyafetlerinde tercih ettiği beyaz duruluğun ve bilgeliğin de yansımasıdır. Kalabalık yerlerde beyaz giyilmesi oldukça dikkat çeker. İş görüşmelerinde giyilmesinin bir sakıncası yoktur, siyah veya lacivert gibi renklerle kombin edilirse daha çarpıcı olmaktadır (Çağan, 1997: 59; Öztürk, 2017: 76).

2.4. Toplumsal İlişkiler Sistemi Olarak İletişim

2.4.1. Kişisel İletişim

Kişinin öz benliğinin, ahlak kurallarının, toplumsal normların, ihtiyaçlarının, tutum ve davranışlarının ne olduğunu anlamaya yönelik ve kendi içine dönük kurduğu iletişimidir (Koçyiğit, 2016: 43).

2.4.2. Kişilerarası İletişim

Birden fazla gönderen ve alıcının karşılıklı olarak mesaj alıp verdiği iletişim türüdür. Günlük yaşamda en çok kullanılan kişilerarası iletişim, iletişim kuran kişilerin aralarında ki bağ ya da ilişki biçimine göre zaman ve yer bağlamın da sözlü veya sözsüz unsurlarla kurulan karşılıklı etkileşimdir (Kılıçaslan, 2013: 166).

2.4.3. Grup İletişimi

Grup içindeki üyelerin birbirleriyle gerçekleştirdiği iletişim türüdür. Aktif ve çift yönlü iletişim şarttır ve iletişim, araçlar ile gerçekleştirilebilir. İletişim yüz yüze olabileceği gibi diğer yollarla da olabilir. Grubun belirlenen amaca ulaşmasında etkilidir (Koçyiğit, 2016: 44).

2.4.4. Örgütsel İletişim

Örgütte günlük faaliyetlerin yürütülmesi, örgütsel amaçların gerçekleştirilmesi, örgüt içinde ve dışında bilgi alışverişi yapılması için kullanılan iletişim sistemidir. Örgütün açık bir sistem olması iç ve dış çevre ile iletişimi zorunlu hale getirmektedir. Dinamik bir yapı olan örgüt, sürekli olarak çevreyle iletişim kurmak zorundadır. Bu iletişim yoluyla çevreden alınan bilgiler örgüt içerisine aktarılmaktadır (Tutar ve Yılmaz, 2010: 109-110).

2.4.5. Toplumsal İletişim

Toplumsal hayatta insanlar bir arada yaşamlarını devam ettirebilmek için iletişim kurmaya ihtiyaç duyarlar. Toplumun ortak kültür ve değerlerinin, inançlarının, normlarının nesilden nesle aktarılabilmesi için de iletişim şart bir durumdur (Koçyiğit, 2016: 45).

2.5. Grup İlişkilerinin Yapısına Göre İletişim

2.5.1. Yatay İletişim

Örgüt içinde aynı hiyerarşik düzeyde olan yönetici ve departmanlar arasında örgüt sorunlarını çözmek, örgütün işleyişini sağlıklı bir şekilde devam ettirmek gibi amaçlarla sözlü ve yazılı olarak gerçekleştirilebilecek iletişim türüdür (Akgemci, Çelik ve Şimşek 2014: 137).

2.5.2. Dikey İletişim

Örgüt içerisinde üst ve alt basamaktaki elemanlar arasında bilgi alışverişinin

sağlandığı iletişim biçimidir. Asttan üste ve üstten asta doğru çift yönlü olarak ilerler (Fidan, 2011: 57).

2.5.3. Çapraz İletişim

Örgüt içerisindeki yöneticinin kendi departmanını ilgilenmesi gereken bir konu hakkında farklı bölümlerin astları ile iletişim kurmasıdır. (Akgemci, Çelik ve Şimşek, 2014: 47).

2.6. Kullanılan Araç ve Yöntem Biçimine Göre İletişim

2.6.1. Görsel İletişim

Bu iletişim türü görme duyumuza hitap eden mesajın daha etkileyici ve inandırıcı olması düşüncesiyle görsel öğelerle gerçekleştirilen iletişim türüdür (Korucuk, 2016: 85).

2.6.2. İşitsel İletişim

Herhangi bir görüntü olmadan yalnızca ses kullanılarak gerçekleşen iletişim türüdür. İşitsel iletişim görsel iletişim ile desteklendiği zaman daha etkili olmaktadır (Koçyiğit, 2016: 47).

2.6.3. Bilişsel İletişim

Bireysel araçlar ve kitle iletişim araçları ile bilgi işlem teknolojilerinin kullanıldığı iletişim türüdür. Web siteleri, sosyal medya, internet ve bloglar bu araçlara örnek olarak gösterilmektedir (Koçyiğit, 2016: 48).

2.6.4. Kitle İletişimi

Her türlü basın ve yayın araçlarını kapsayan ve toplumsal hayatı düzenleyen bir iletişim türüdür. Topluma bilgi ve haber vermek, toplumu eğitmek ve eğlendirmek gibi birçok amaç gözetilerek geniş kitlelere ulaşmak hedeflenir. Kitle iletişim araçları küresel kapsamda tüm ülkelerin birbirleri hakkında haber almasını sağlamaktadır. Alıcı kaynaktan bağımsız, tek yanlı ve kamusal olarak iletişim kurmaktadır (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 32).

2.7 İletişim Engelleri

Bireyler iletişim kurarken, verilen mesajın doğru iletilmesini engelleyen her türlü faktör iletişim engelidir. Bu bazen doğru kanalın kullanılmamasından meydana gelirken bazen de kişilerin şahsi özelliklerinden, savunuculuk, özellik atfetme,

suçlama, zihin okuma ya da tektipleştirmeden kaynaklanabilmektedir. İletişim engelinin ortaya çıktığı durumlardan dilde belirsizlik, varsayımlar ve önyargılar da göndericinin bilgi eksikliğine bağlı olarak, mesajı net bir şekilde ifade etmeyip, boşluklar bırakması sonucu, alıcının bu boşlukları doldurmasıyla ortaya çıkar. Bireyin verilen her mesajı kendi üzerine alması, değer yargıları, içinde bulunduğu kültür yapısı istekleri, alışkanlıkları bu durumun oluşmasına ortam sağlamaktadır. Bireyler mesajları içinde buldukları kültür yapılarına göre kodlamaktadırlar. Bireylerin o an içinde buldukları ruh halleri, yaşanmışlıkları ve aile yapıları da bunu tetikleyen unsurlar arasındadır. Birçok iletişim engeli süreç içerisindeki öğrenmelerden meydana geldiğinden dolayı değiştirilmeleri zor unsurlardır (Gürüz ve Temel Eğinli, 2017: 286; Tutar ve Yılmaz, 2005: 79).

2.8. Dinleme

İletişim; konuşma ve dinleme üzerine kurulu bir yapıdır. İyi bir iletişimin vazgeçilmez unsurlarından biri de iyi bir dinleyici olmaktır. Bir bireyin iletişim becerilerinin yüksek olması, konuşma ve dinleme becerilerinin gelişmiş olmasına bağlıdır. İletişim becerisinin konuşma üzerine şekillendiği üzerine genel bir algı bulunmaktadır. Dinlemenin doğal bir beceri olması nedeniyle, genellikle bu becerinin geliştirilmesi üzerinde çok fazla durulmamaktadır. Etkili bir dinleme alışkanlığı geliştiren kişilerin hayatta daha başarılı oldukları görülmektedir. İletişim becerisi güçlü olan bir birey dinlemenin önemini kavrar ve iletişim sürecinde dinlemeye de yüksek oranda bir pay bırakır. Dinleyen kişi iletişim sürecinde edilgen konumda değildir, aksine iletişimin devam edebilmesi dinleme sürecine bağlıdır. Her ne kadar konuşan kişi etken gibi görünse de, kaliteli iletişim iyi bir dinleyici ile sağlanır. Karşısındaki kişiyi iyi dinleyen bir bireyin algısı da o oranda açık yüksek olmaktadır. Dinlemek karşı tarafa duyulan saygının en temel göstergesidir. Kendinin dinlenilmediğini hisseden bir birey iletişimi bitirme eğiliminde olur ve kendini iletişime kapatır (Taşer, 2009: 207).

İnsan yapısı itibariyle anlatmak ve paylaşmak ister. Etkin dinleme sayesinde bireyin sorunlarına çözüm bulunur ve konuşan kişide bir rahatlama görülür. Etkin dinleme bireyler arasındaki samimiyeti artırır. Bireylerin benlik saygısını yükseltir. Bireyler yaşanan ölüm, depresyon, kayıp, hastalık gibi büyük dertlerini daha kolay bir şekilde atlatırlar. Her bireyin sorunu kendine göre zordur. Etkin bir dinleme sayesinde büyük küçük tüm sorunların yaşattığı duygu durum bozuklukları giderek küçülür ve yok

olur (Erdoğan, 2002: 193).

2.8.1. Görünüşte Dinleme

Karşıdan bakıldığında konuşan kişiyi dinliyormuş gibi görünen fakat zihnin başka bir yerde olduğu dinleme şeklidir. Genellikle böyle durumlarda dinleyicinin zihnini meşgul eden başka bir durum söz konusudur ve dinleyici kendini konuşan kişiye verememektedir. Bu nedenle söylenenleri net bir biçimde algılayamamaktadır. Bu durumda dinleyiciye söz hakkı verildiği zaman genelde konudan bağımsız olarak kendi fikirlerini içeren konuşmalar yapar. Bu dinleme şekli etkili bir iletişim kurulmasını engellemektedir (Zıllıoğlu, 2010: 280).

2.8.2. Aktif Dinleme

Herhangi bir konuşma sırasında aktif dinleyici konuşan kişi ile göz teması kurar. O anda orada ve onunla olduğunu karşı tarafa aktarır ve dikkatini konuşan kişiye verir. Konuşma esnasında konuşanın odak noktasını bozacak hareketlerden kaçınır. Konuşma aralarında kafa sallama gibi onaylama ya da ret ifadeleri ile geribildirimde bulunur (Maden ve Durukan, 2011: 105).

2.8.3. Saplantılı Dinleme

Bu dinleme türünde, dinleyici söylenen her sözü negatif algılar. Belli konularda saplantıları bulunur ve karşıdaki kişiyi bu bakış açısıyla dinler. Bu saplantılar hem fikirlerle hem de duygularla ilgili olabilir. Dinleyici konuşulanları olumsuz bir şekilde algıladıysa konuşmanın geri kalanını dinlemek istemez ve kendini iletişime kapatır. Bu şekilde bir dinleme iletişimi olumsuz etkiler (Zıllıoğlu, 2010: 280).

2.8.4. Pasif Dinleme

Konuşan ile dinleyici arasında etkin bir etkileşim kurulamayan dinleme şeklidir. Karşıdaki kişi göz teması kurmaz, başka şeylerle ilgilenir. Konuşana görüşlerini belirten herhangi bir geribildirimde bulunmaz (Maden ve Durukan, 2011: 105).

2.8.5. Tuzak Kurucu Dinleme

Konuşma esnasında ilgi ile dinliyor gibi görünen bu kişiler, konuşmacının bir hatasını ya da eksiğini aramaktadırlar. Bunları ortaya çıkarmak amacıyla dinlerler. Bunun sonucunda konuşmacıyı zor durumda bırakmaya ve çıkmaza sokmaya çalışırlar. Art niyetli kişilerin sergilediği bu tutum oldukça rahatsız edicidir. İletişimi

sürdürme amaçlı yapılan bir dinleme şekli değil, iletişime son verme amaçlı yapılan bir dinleme şeklidir (Zıllıoğlu, 2010: 280).

2.8.6. Etkin Dinleme

Bireylerin etkili bir iletişim gerçekleştirebilmeleri için empati kurmaya ihtiyaçları vardır. Birey kendisini etkin bir şekilde dinleyen bir kişi ile iletişim kurduğunda benlik saygısı kazanmakta, kendini önemli ve değerli hissetmektedir. Birey, sadece beden dili ile değil sözcüklerle yanıt vermektedir. Karşısındakini onaylar ya da reddeder fakat bunları etkin bir şekilde dinledikten sonra yapar. Böyle bir iletişimde karşılıklı güven duygusu gelişmektedir (Acar, 2015: 28-31).

2.8.7. Savunucu Dinleme

Konuşma esnasında söylenen sözlerin, karşı taraftan sürekli bir saldırı olarak algılanmasıdır. Her sözde bir ima yapıldığını düşünülür ve tüm konuşma ben merkezli olarak dinlenir. Bu nedenle sürekli savunmaya geçilmektedir. Konuşmacı ve dinleyici arasında geçmişte yaşanmış kişisel sorunlar da bu durumun kaynağı olabilmektedir (Zıllıoğlu, 2010: 280).

2.8.8. Edilgin Dinleme

Herhangi bir sözcük kullanmadan yani sözel bir karşılık vermeden karşıdaki kişiyi dinlemektir. Beden dilinin kullanılması ile karşı tarafa bazı mesajlar gidebilmekte fakat herhangi bir sözcük kullanılmamaktadır. Mesajın alıcıya net olarak ulaşım ulaşmadığı tam olarak ortaya konamamaktadır. Dinleyen konumundaki kişi kafa sallama gibi herhangi bir onaylayıcı harekette bulunmazsa iletişim tek taraflı hale gelmekte ve etkileşim azalmaktadır. İletişimi sıradan bir durumdan kurtarmak için dinleyen kişinin örtük mesajlar vermesi gerekmektedir (Acar, 2015: 28-31).

2.9. Empati

Empati; bir bireyin kendini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun duygu, düşünce ve fikirlerini doğru bir şekilde anlamaya çalışmasıdır. Empati, bu tanımdan hareketle basit bir davranış biçimi gibi gözükse de aslında o kadar kolay uygulanabilen bir şey değildir. Eğer bir birey karşısındaki kişiyi anlamak istiyorsa, onun dünya görüşüyle olaylara bakmalı ve onun yaşadığı sosyal çevreyi dikkate almalıdır. Bunu yaparken o kişinin yerine geçmeli ve dünyayı onun gözlerinden bakar gibi algılamalıdır. Ancak bu sayede yüzde yüz olmasa bile empati kuran kişi karşısındaki kişiyi

anlayabilmektedir. Empati kurarken birey bir süre de olsa karşısındakinin rolüne bürünmelidir. Bir süre sonra da kendi kimliğine geri dönebilmelidir. Karşıdaki kişi ile özdeşim kurmak empati kurmuş olmak demek değildir (Dökmen, 2017: 156-161).

Eğitim hayatında öğretmenlerin öğrenciler tarafından örnek alındığı düşünüldüğünde empatik becerilerin gelişmesinde sınıf ortamı önemli rol oynamaktadır. Empatik düşünme becerilerini etkin bir biçimde kullanan öğretmenler, öğrenciler tarafından olumlu geribildirimler almaktadırlar. Aksi takdirde öğrencilerin sınıf içinde söz alma, fikirlerini karşılaştırabilme ve tartışabilme gibi çeşitli sınıf içi iletişim becerileri olumsuz bir biçimde etkilenecektir. Bu noktada iletişim becerileri açısından öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasında çeşitli zorluklar yaşanacaktır (Erdem ve Gözel, 2011: 178)

Empati ve sempati kavramları birbirinden farklı kavramlardır. Sempati duymak, karşıdaki kişi ile aynı dünya görüşüne, duygulara ve fikirlere sahip olmaktır. Bu nedenle bireyler sempati duydukları kişiyi daha kolay anlarlar. Empati ise karşı tarafın duygu ve düşüncelerini anlayabilmek ve hissedebilmek esastır. Sempati duyulan kişiyi bireyin anlamasına çok da gerek yoktur. Fakat empatide karşıdaki kişi ile aynı duygu ve düşünceleri paylaşmasak bile onu anlayabilmemiz gerekmektedir. Duygu ve düşünce empatinin iki ayağını oluşturmaktadır. Bunlardan yalnızca birini anlamak empatinin tam manasıyla kurulmasına engel olur. Çünkü duygu ve düşünceler birbirinden ayrılmazlar. Karşıdaki bireyin ne düşündüğünün anlaşılması bilişsel bir etkinlik, ne hissettiğinin anlaşılması ise duygusal bir etkinlik olarak kabul edilir. Empati kurulduktan sonra karşı tarafa tam olarak ne hissedildiği anlatılmalıdır. Eğer empati başarılı bir şekilde kurulmuşsa bile, karşı tarafa tam olarak aktarılmadığında başarılı bir süreçten söz edilememektedir. Empati sürecinde başarılı bir geribildirim vermenin bazı yolları vardır. Hem beden diliyle hem sözel ifadelerle, karşı tarafa onun anlaşıldığının hissettirilmesi gerekir. Yalnızca jest ve mimikleri kullanmak empatik tepki vermek yeterli olmamaktadır. Aynı zamanda hissedilen duygular sözcüklere dökülmelidir (Dökmen, 2017: 156-161).

Eğitim ve öğretimde öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişimin güçlü olması gerekmektedir. Aralarında özel bir bağ kurulduğu zaman öğrencilerin akademik başarısı da artmaktadır. Bunun da en iyi yolu öğretmenin öğrenciler ile kurabildiği empati becerisidir.

Öğretmenler, kendi öğrencilik dönemlerini de göz önüne alarak öğrencilerin içinde bulunduğu durumu anlamalıdır. Öğrencinin jest ve mimiklerine, konuşma stiline, söylediği sözlere dikkat ederek kendini onun yerine koyan bir öğretmenin empati becerisi gelişmiştir. Öğrenciler öğretmenlere karşı her zaman mesafeli bir tavırla yaklaşır. Bu nedenle hatalarının ya da eksiklerinin nedenleri her zaman açık bir şekilde gözlemlenemeyebilir. Öğrencinin ailevi sorunları, yaşadığı sosyal çevre ve maddi sıkıntılar gibi nedenler onun akademik başarısının düşmesine yol açabilir. Empatik davranabilen bir öğretmen kısa bir süre içerisinde bu sorunların kaynağına inebilmelidir (Akbulut ve Sağlam, 2010: 1070).

Kendisi ile empati kurulan öğrencinin, özgüveni artar ve kendini değerli hisseder. O öğretmene karşı yanlış bir davranış sergilemekten kaçınır. Bu sayede dersi daha dikkatli dinler ve derse olan sevgisi artar. Öğrenci rencide olma korkusu yaşamadan derslere aktif bir şekilde katılır. Empati becerisi gelişmiş bir öğretmen, öğrencilere kendi görüşlerini empoze etmeden, objektif bilgilerle onları donatarak kaliteli bir eğitim verir (Aydın, 2009: 77-78).

Empatik davranışlar; öğretmenin sadece öğrencilerinde değil, kendi çevresinde de olumlu sonuçlar almasını sağlar. Sosyal ilişkileri daha çok gelişir ve iş doyumunu da bu oranda artış gösterir. Okul ortamında sorun yaşamayan mutlu bir öğretmenin, ders anlatma performansı da yükselir. İdari birimle ve diğer öğretmenlerle olumlu ilişkiler kurar. Bu sayede okul içerisindeki örgüt iklimi de daha pozitif olur. Daha iyi eğitim veren bir okul, işlevini en iyi şekilde yerine getirmiş olur (Pala, 2008: 14-15).

2.10. Örgütsel İletişimin Ağ Modelleri

Otorite ve karar alma yetkilerinin örgütün en üst düzey yöneticisinde toplandığı geleneksel modele merkezi model adı verilmiştir. Merkezi modelden sonra en yüksek merkezi sistemi olan grup iletişim modelini y modeli oluşturmaktadır. Haberleşme kanalının daha az olduğu bu modelde önderlik tatmini ve kişisel tatmin yüksek grup tatmini düşüktür. İletişimin hızı ve mesajların doğruluk seviyesi yüksektir (Korucuk, vd., 2016: 108).

Grup üyelerinin haber kanallarının oldukça fazla olduğu ve merkezi otoriteden sağlanan iletişim modeli engellendiği model daire (çember) modelidir. Tüm iletişim kanallarının herkese açık olduğu ve kısıtlama olmadan herkesin herkesle iletişim kurduğu demokratik sisteme serbest model denir. Grup tatmini ve kişisel tatmin

oldukça yüksek olmasına karşın çok fazla kanal olduğundan iletişimin hızı ve doğruluğu düşük olmaktadır (Korucuk, vd., 2016: 109).

2.11. Politik Beceri

Politik beceri; işyerinde başkalarını anlama ve bu bilgiyi onların örgütsel ve bireysel hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik etkileme veya onları harekete geçirme amacıyla kullanma becerisidir (Ferris, Davidson, Perrewé ve Atay, 2010: 7).

Politik beceri, diğer bireyleri etkilemek için güven, samimiyet ve doğruluk uyandıran cazip ve sempatik bir tavır içinde; sosyal zekâ, iyi ilişki kurma ve davranışlarını farklı durumlara göre ayarlayabilme becerisini kombine eden, sosyal bir yetenektir (Cingöz, 2013: 153).

Politik beceri; kişilerin çıkar elde etmek amacıyla başkasını olumlu ya da olumsuz etkilese bile hedeflerindeki kişiyi etkilemeye ve onların davranış ve düşüncelerini değiştirmeye yönelik olarak gerçekleştirdikleri planlı ve sistemli çabalarının tamamıdır (Mohan Bursalı, 2008: 45).

Günümüzde politik beceri kavramı; siyasi oyunlar, stratejiler, çıkar ilişkisi, algı yönetimi gibi davranış biçimlerini akla getirmektedir. Bu nedenle politik beceri olumsuz davranış kalıplarını içeren ve uzak durulması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Her kurumda olduğu gibi bu tür politik becerileri kendi çıkarları için kullananlar, terfi alabilmek, saygı görebilmek ve bulunduğu ortamda statü elde etmek için kullanan kişiler olmuştur. Bu kişiler sergiledikleri yanlış davranışları hoş göstermek için politik beceri kavramına sığınmaktadırlar. Hatta birçoğu bu davranışları bilinçli olarak sergilememektedir. Okul yaşamında da sıkça karşımıza çıkan bu kavram aslında olumlu bir beceri ve güç kaynağıdır. Okul ortamında sağlıklı bir örgüt iklimi oluşturmak, öğretmen idare ve öğrenci iletişimini olumlu yönde ilerletmek, öğretmenlerin uyum içinde çalışmasını sağlamak, okul başarısını arttırmak ve okula saygınlık kazandırmak gibi amaçlara hizmet eder. Bu nedenle politik beceri doğru stratejilerle kullanıldığı takdirde okulun gelişimine destek sağlayan davranışlar bütünü olacaktır.

Gelişen teknoloji ve küreselleşme ile birlikte örgüt yapılanmalarında radikal değişimler olmuştur. Klasik örgüt yapılanmaları katı kurallarla çevrili, ast üst ilişkisine dayanan, bürokratik ve sosyal ilişkilerden arınmış bir yapıdadır. Fakat son yıllarda kurumlarda haberleşme sistemi, ast üst ilişkileri, bilgiye ulaşma, örgüt içi

sosyal ilişkiler gibi olgular çok fazla değişime uğramış bu nedenle örgüt yapılanmalarına ilişkin yeni teoriler üretilmesi ihtiyacı doğmuştur. Artık insanları etkileme gücü yüksek, pozitif, sosyal ilişkileri güçlü kişiler iş yaşamında başarılı sayılmaktadır. Birey, çevresi ile ne kadar iyi ilişkiler kurabiliyorsa, iş bağlantılarında karşı tarafı ne kadar etkileyebiliyorsa, kurum içinde ne kadar sözünü geçirebiliyorsa o oranda başarılı sayılmaktadır. Bu değişimlere uyum sağlamak için her kurumda olduğu gibi okullarda çalışan öğretmenlerin de politik bazı beceriler sergilediği görülmektedir. Bu yeni sosyal düzen içerisinde doğru biçimde sergilenen politik becerilerin ne kadar olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülecektir (Ferris, vd., 2010: 3-4).

Politik becerisi yüksek bireyler, örgüt içerisindeki çalışanları kolaylıkla harekete geçirebilmektedirler. Zor durumda kaldıklarında o durumdan kolaylıkla sıyrılabilirler. Davranışlarının esnek olması nedeniyle, farklı kişilerle farklı tarzda iletişim kurabilmektedirler. Bu beceriler bu kişilere, iyi sosyal ilişkiler kurabilme, terfi alabilme, algıları yönetebilme ve bu davranışları dostça görünerek gerçekleştirebilme özelliğini kazandırır. Ayrıca bu kişilerin esnek davranışları, onların iş hayatında daha az stres yaşamalarını sağlamaktadır. Tüm bu koşullar sayesinde politik becerisi yüksek kişilerin kariyer başarıları da olumlu anlamda etkilenir (Cingöz, 2013: 156).

Politik becerisi yüksek kişiler sahip oldukları tüm becerileri aynı anda kullanmazlar. Stratejik bir yol izleyerek yavaş ve emin adımlarla ilerlerler. Ayrıca karşı tarafa hiçbir şekilde taktik peşinde gittiklerinin izlenimini vermezler. Bu ustalık gerektiren bir durumdur. Günümüzde politik becerilere sahip olmak ciddi anlamda gerekli olmaktadır. İşsizliğin, işten atılmaların ve birçok olumsuz faktörün yaygınlaştığı bugünlerde politik beceriyi iyi bir şekilde sergileyen bireyler, iş yaşamında daha başarılı olmaktadır. (Atay, vd., 2010: 18-20).

2.11.1. Ferris ve Diğerlerine Göre Politik Becerin Dörtlü Boyutu

Politik beceri bireylerin zihinsel yeteneklerine bağlı olarak değişkenlik göstermemektedir. Politik becerinin tam anlamıyla bir matematiği yoktur daha çok bireylerin iletişim becerilerine bağlı olarak sosyal yönlerinden güç alır. Elbette sosyal yönünü zekâsı ile birleştiren bir birey politik yetenekler sergilemekte daha başarılı olabilir. Fakat bunu salt zekâ ile açıklamak yetersiz kalır. Örneğin ilkokul ya da lise

mezunu bir birey de çevresini etkileme ve onların algılarını yönetme konusunda oldukça başarılı olabilir. Bu durumlarla siyasi platformlarda sıkça karşılaşılmaktadır. Politik becerinin daha net bir biçimde ortaya koyulması amacıyla literatürde dört temel boyut ele alınmıştır (Ferris, vd., 2010: 10).

a) Sosyal Beceriklilik

Bu yeteneğe sahip bireylerde karşılaştıkları kişileri çok iyi bir biçimde analiz etme özelliği görülür. Bu bireyler girdikleri ortama hızlı bir şekilde uyum sağlarlar ve o ortamın gerektirdiği şekilde davranırlar. Karşılarındaki kişiyi en iyi şekilde anladıklarında ve bunu onlara hissettirdiklerinde ortamda yüksek oranda kabul ve saygı görürler (Davidson, vd., 2010: 10).

Sosyal zekâsı yüksek bireylerin sezgi ve gözlem kabiliyetleri de oldukça yüksektir. Girdikleri ortamda hızlı bir şekilde öne çıkar ve kendilerini kabul ettirirler. O ortamdaki kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini algılamakta da iyi bir performans sergilerler. Bu sayede bireylerin sosyal ilişkilerini çözerler ve ona göre politik davranış sergilerler (Gören ve Özdemir, 2016: 335).

Sosyal beceriklilik, insanların düşüncelerini okuyabilme ve bunları anlamlandırabilme becerisidir. Sosyal zekâyaya sahip bireyler, karşı tarafla iletişim halindeyken çok yetenekli kişiler olduklarının izlenimini verirler. Ayrıca bu kişiler, ortamlarda meydana gelen kişiler arası etkileşimleri, o grup içerisinde sözü geçen kişiyi, kişiler arası çatışmaları ve iletişim engellerini de rahatlıkla anlayabilmektedirler (Nelson ve Perrewé, 2004: 367).

b) Kişilerarası Etki

Politik becerisi yüksek bireylerin girdikleri ortamda ortamdakileri ikna etme ve istedikleri alana yönlendirme gibi bazı yetenekleri vardır. Bu tür kişiler iletişim kurdukları bireyler üzerinde iz bırakırlar. Ayrıca iletişim kurarken karşı tarafın nasıl anladığını öğrenebilmek için geri dönüt alırlar. Bu çerçevede davranışlarını istedikleri şekilde yönetebilirler. Bu türden bir esnekliğe sahip olan bu kişilerin en önemli özellikleri belli bir amaca yönelirken karşılaştıkları olaylar karşısında duygularından bağımsız davranabilme yetenekleridir (Davidson, vd., 2010: 11).

Politik becerileri güçlü olan kişiler fikirleri hakkında karşıdakileri ikna etmekte etkilidirler. Bu etkiye sahip olmaları kendilerine özgü ve kişisel bir tarza sahip olmalarından kaynaklanmaktadır Blass ve Ferris (2007'den akt., Cingöz, 2013; 159).

Bu bireyler baskın bir şekilde politik davrandıklarını belli etmezler. Bu sayede çok fazla güç sarf etmeden usta bir şekilde siyasi oyunlar oynarlar ve örgüt içerisinde bu davranışlar daha kabul edilebilir bir durum haline gelmektedir (Davidson, vd., 2010: 11).

c) Network Yeteneği

Politik becerisi yüksek kişilerin iletişim yetenekleri de yüksek olduğundan dolayı kolaylıkla arkadaşlık kurabilme, çevre edinebilme ve çeşitli bağlantılar kurabilme gibi özellikleri vardır. Bu bağlantıların kurulmasını iş yaşamında vazgeçilmez bir nitelik olarak görürler. Hem kişisel çıkarlarını hem de çalıştıkları kurumun amaçlarını gerçekleştirebilmek için bu bağlantılara sıklıkla başvururlar (Davidson, vd., 2010: 11).

İlişki ağı kurabilme, kişilerin sosyal çevresinin genişliği ve çeşitli kaynaklara ulaşabilmedeki güçleri ile ilişkilidir.

Bu kişiler, karşılıklarına çıkan fırsatları en güzel şekilde değerlendirir ve bazı durumları fırsata çevirirler. Bu kişilerin politik davranışları genel olarak çevreleri tarafından hoş karşılanmamaktadır. Çıkarıcı ve bencil kişiler olarak nitelendirilseler de bu bağlantılar örgütler için önem taşımaktadır. Bu bağlantılar karşısında bu kişiler; verimli sonuçlar alma, karşı taraftan saygı görme, faydalı bilgiler elde etme ve sağlam işbirlikleri elde etmek istemektedirler. Ne zaman ve nerede beklenti içerisine girmeleri gerektiğini bilirler ve bunun karşılığında bazı çıkarlar elde ederler. Bu yeteneklerinden dolayı bazı kişilerde hayranlık uyandırır. Böylece kendi sektörlerinde örnek kişi ve ilham kaynağı olmaktadır. Hem çevreleri tarafından itibar görmekte hem de bir çeşit sosyal sermaye elde etmektedirler (Davidson, vd., 2010: 11).

ç) İçtenlik

Politik beceriye sahip kişilerin ikna kabiliyetleri yüksek ve samimi olduğundan dolayı karşı taraftan zorba bir biçimde algılanmazlar. Onların bu içten davranışları, özellikle lider konumunda olan kişiler için karşı tarafta güven ve saygı uyandırmaktadır Blass ve Ferris (2007'den akt., Cingöz, 2013; 159).

Politik becerinin en önemli boyutundan biri içtenliktir. Çünkü bireyler sergiledikleri davranışlarının altında yatan niyetlerle algılanır ve yargılanırlar. Genellikle politik beceriye sahip kişiler samimi, dürüst ve güvenilir davranışlar sergilerler. Bu sayede,

çevrelerinde yüksek oranda kabul görürler. Çünkü günümüzde en çok yaşanan problemlerden biri olan güven sorununu bu şekilde aşan kişiler işlerinde oldukça başarılı olurlar. Karşı taraftan çıkarıcı olarak algılanmayan bu kişiler asıl niyetlerini belli etmemekte uzadırlar. Çevrelerine onların memnun olacağı şekilde davrandıklarından dolayı göze çarpan olumsuz bir davranış sergilemezler. Hedeflenen amaç ne olursa olsun bu izlenimi oluşturmak için politik davranmaya gereksinim duyarlar. İçten görünme, algıları yönetme ve bireyleri istenilen yöne çekmede son derece önem taşır. Karşı taraf art niyetli bir davranış sezildiğinde bu politik beceriye sahip bireyler etki güçlerini kaybedeceklerdir (Davidson, vd., 2010: 12).

2.12. Politik Becerinin Ortaya Çıktığı Alanlar

Bir kurum kurulduğu andan itibaren, temelinde yer alan insan faktöründen dolayı birçok politik beceri ve süreçle karşı karşıya kalmaktadır. Politik faaliyetler; hem davranışı sergileyen kişiyi hem de davranışa maruz kalan kişileri etkilemektedir. Bu sayede de örgütün tamamı bu faaliyet ve davranışlardan olumlu ya da olumsuz biçimde etkilenmektedir. Politik faaliyetleri ortaya çıkaran çeşitli beceriler ve bu becerilerden etkilenen çeşitli alanlar bulunmaktadır Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 45).

a) Terfi

Politik becerilerin en çok sergilendiği alanların başında terfi almak gelir. Kariyerlerinde ilerlemek ve istedikleri pozisyonlara ulaşabilmek adına kurum içinde çalışanlar, birbiriyle rekabet etmektedirler. Bunun sonucu olarak politik birçok davranış sergilerler. Örneğin yönetici kademesinde bulunan kişi de bu davranışların sonucunda kendi çıkarlarına uygun olan kişiyi “adam kayırmacılık” adı altında seçer ve terfi ettirir Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 45; Koçel, 2015:766).

b) İyi görünmek/ Yanlıştan kaçınmak

Bireyler örgüt içerisinde farklı amaç, değer yargısı kişilik özelliklerine bağlı olarak çatışmalar yaşayabilmekte ve bu kişilik çekişmelerine karşı, belirledikleri amaçlara ulaşmaya çalışırken diğer çalışanlara karşı iyi görünmek istemektedirler. Bu durumda iyi görünmek için çeşitli politik beceriler sergilemekte ve kimi zaman olduklarından farklı biri gibi davranabilmektedirler Gandz ve Murray (1980'den akt.,

Mohan Bursalı, 2008: 46).

c) Yüksek Riskli Girişim

Kurum içerisinde risk taşıyan faaliyetler, politik beceriye daha fazla maruz kalmaktadır. Riski yüksek olan işlerin getirisi de fazla olacağından dolayı bu tarz işlere yönelen kişi sayısı da daha fazla olur. Bu rekabetten karlı çıkabilmek için bireyler politik davranışlar sergilerler Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 46).

ç) Sınır Çatışması

Kurum içerisinde farklı birimlerin aldıkları kararlar ve yaptıkları uygulamalar karşısında çıkabilecek çeşitli anlaşmazlıklar sonucu politik becerilerin sıkça sergilendiği görülmektedir Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 46).

d) Kıt Kaynak Rekabeti

Organizasyonlarda ki faaliyetlere bağlı olarak çalışanların belirli ve ortak kaynakları kullanmak zorunda olmaları ve kendi paylarına düşen kısmı arttırma çabaları rekabet ortamı doğurmaktadır (Koçel, 2015:766).

e) Güç Elde Etme

Güç her koşulda elde edilmek istenen ve uğruna mücadele edilen bir kavramdır. Elbette ki çalışanlar arasında da gücü elinde bulundurmak ve bu yolla amacına ulaşmak isteyen çok sayıda kişi bulunmaktadır. Bunun sonucu politik becerilerin sergilenmesi kaçınılmaz bir durumdur Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 46).

f) Girişimlerden Elde Edilen Kazanç

Bireylerin kar ve rant sağlamak amacıyla çeşitli girişimlerin içinde bulunmak istedikleri görülmektedir. Bunun sonucunda çalışanlar politik beceriler sergileyerek mücadele etme durumunda kalmaktadırlar Gandz ve Murray (1980'den akt., Mohan Bursalı, 2008: 46).

2.13. Politik Beceri ve Etkileme Süreci

Etkileme süreci; bir bireyin çeşitli güç kaynaklarını kullanırken yararlandığı bir süreçtir. Bu etkileme sonucu bireyin ya da bir grubun çıkar elde ettikleri ve diğer

bireyler üzerinde sosyal kontrol sağladıkları görülmektedir. Gücün kullanılması daha resmi olarak görülürken etkileme süreci ise gayri resmi ve etik dışı olarak görülmektedir. Sosyal alanlarda bireyler etkileme sayesinde karşı tarafın onayını alabilir, fikirlerini değiştirebilir ya da kendi amaçları konusunda onları ikna edebilirler. Etkileme sürecinde; karşı taraf etkileme davranışına uyum sağlamaktadır. Daha sonra o davranışı, daha önce onay verdiği bir kişide gördüğünü düşünerek yeni kişiden de kabul etmektedir. Aynı zamanda bu yeni etkileme davranışı kendi içinde bulunan değer yargılarıyla örtüşüyorsa tam olarak kabullenirler ve etki süreci gerçekleşmiş olur (Çalışkur, 2016: 33-34).

Politik beceri; örgüt içerisinde belli amaçlara ulaşma konusunda çevreyi etkileme gücüne sahiptir. Politik beceriye sahip olan kişiler hangi etkileme taktiğinin o durum içerisinde geçerli olacağını bilirler ve ona göre stratejilerini uygularlar. Nitekim her politik davranış karşıdakinin düzeyine uygun seçilmezse olumsuz sonuçlar doğurur. Bunun önüne geçebilmek için; ortamı oldukça iyi analiz etmek ve kişiler arasındaki ilişkiyi en iyi şekilde çözümlenebilmek gerekmektedir. En çok kullanılan etki yöntemi kendini sevdirmeye ve kendini pazarlama yöntemleridir (Perrewé, vd., 2010: 14-15).

Etki taktikleri bir bireyin karşı taraf üzerinde yaptırım uygulayabilme becerisi olarak tanımlanabilir. Bu durum belli bir süreç içerisinde gerçekleşmektedir. Bu süreçler literatür içerisinde yapılan araştırmalarda; girişkenlik, sokulganlık, rasyonel olma, yaptırımda bulunma, takas, dikey itirazlar, engelleme ve koalisyonlar olmak üzere sekiz boyutta incelenmiştir Schmidt ve Wilkinson (1980'den akt., Kaya, 2014: 24)

2.13.1. Kendini Sevdirmeye

Kendini sevdirmeye; bir toplum içerisinde ya kişisel çıkar gözetilerek ya da diğer bireylerin kişiyi iyi olarak görmesi amacıyla çevreyi memnun etmek üzere sergilenen becerilerdir. Kendini sevdirmeye davranışı sonucunda bir çıkar elde etme amacı taşıdığından dolayı samimiyeysiz davranışlar bütünü olmasına rağmen karşı tarafa içten, dürüst ve samimi olarak gözükmesi gereken bir davranıştır. Yapılan faaliyetler karşı tarafa samimiyeysiz olarak yansırsa birey amacına ulaşamaz. Genellikle işyerlerinde terfi almak, yükselmek, maaşını artırmak gibi amaçlarla sergilenir. Bu davranışlara muhatap kalan kişi değil de bu davranışı gözlemleyebilen diğer çalışanlar, bireyin kendini sevdirmeye çalıştığını ve dürüst olmadığını daha çabuk

şekilde anlarlar (Atay, vd., 2010: 15-16).

2.13.2. Kendini Pazarlama

Politik pazarlama; sosyal kurumların toplumda kendilerine iyi bir yer edinebilmek, saygı görebilmek ve statü kazanabilmek amacıyla pazarlamanın belli kurallarını kullanmalarıdır. Bunun sebebi topluma kendi fikirlerini aşılama ve uzun vadede toplumun bu fikirlere ikna olmasını sağlamaktır. Eğer kısa vadede ikna ederlerse belli bir zaman sonra toplum tarafından reddedilebilirler (Akdoğan ve Tan, 1999: 34).

Şirketlerde de çalışanların kendini pazarlaması bu tanımlamaya benzer. Sürekli olarak kendini övme, karşı tarafa kendi fikirlerini kabul ettirme ve onları ikna etme çabası kendini pazarlama davranışlarıdır. Eğer bunu yapan kişinin politik becerisi düşükse, diğer çalışanlar tarafından kibirli ve kendini beğenmiş olarak nitelendirileceklerdir. Bu durum kişinin kendisini iyi pazarlayamaması sonucu oluşur. Politik becerisi yüksek bireyler bu davranışı kesinlikle diğer çalışanlara sezdirmeden gerçekleştirirler. Bu kişiler, özünde oldukça samimi, doğru ve dürüst görünürlerken fark ettirmeden amaçlarına ulaşma yolunda kendilerini iyi bir şekilde pazarlarlar (Atay, vd., 2010: 16-17).

2.14. Politik Taktikler

Bireyler bir araya gelerek örgütleri oluştururlar. Kamu kurumları ve özel kurumlar dahil olmak üzere her işyeri birer örgüttür. Bu kurumlar içerisindeki çalışanlar çeşitli hedeflere ulaşmak için çaba gösterirler. İnsan, yapısı gereği kendi çıkarlarını korumaya çalışır ve bunun için farklı farklı yollar dener. Her ne kadar örgüt içinde birlik olunmuş gibi görünse de zaman zaman bireylerin çıkarları çatışır. Bireylerin kişisel çıkarları söz konusu olduğunda, amaçlarına ulaşmak için bazen etik bazen de hoş karşılanmayacak etik dışı politik davranışlar sergilerler. Buradan hareketle örgütler politik yapılanmalardır sonucuna ulaşılabilir (Başar ve Varoğlu, 2016: 751-752).

Kimi zaman bu rekabet ortamı ile baş edemeyen bazı çalışanlar işten ayrılma eğilimi gösterirler. Bazı bireylerin de hedeflerine ulaşma arzusundan dolayı daha fazla çalıştıkları ve daha fazla politik davrandıkları görülür. Bunlar politik becerilerin olumlu ve olumsuz sonuçlarından bazılarıdır. Bireylerin örgüt içerisindeki saygınlığının artması, sosyal ilişkilerinin kuvvetlenmesi, terfiler alması gibi durumlar

politik davranışların birtakım sonuçlarıdır. Bu sonuçlara ulaşabilmek için bireyler çok çeşitli yollar denerler.

Dubrin (1990) politik taktikleri şu şekilde sınıflandırmıştır:

a) Benimseme ya da Yok Etme

Kurumda yeni çalışmaya başlayacak kişileri samimi bir şekilde karşılamak ya da onlara gözdağı vermek gerekmektedir. Hangisinin yapılacağı genellikle yönetici tarafından belirlenmektedir Dubrin (1990'dan akt., Kaya, 2014: 21).

b) Böl ve Yönet

Askeri sistemde oldukça yaygın olarak kullanılan bu sistem, modern örgütlere de uyarlanabilmektedir. Her zaman olumlu bir sonuç vermesi beklenmese de, bölünen taraflar bir araya gelip kurumun aleyhinde bir çalışma yapamazlar Dubrin (1990'dan akt., Kaya, 2014: 21).

c) Değerli Bilgiyi Yayma

Kurum içerisinde belli bir değeri ve niteliği olan bilginin yayılması oldukça önemlidir. Politik becerisi sayesinde bunu doğru bir biçimde yapan kişinin kurum içindeki saygınlığı artar Dubrin (1990'dan akt., Kaya, 2014: 21).

ç) Hız Kazanma

Kurum içerisindeki projelerde işini hızlı bir biçimde bitiren çalışan, yöneticiler tarafından dikkatleri üzerine çeker. Bu sayede daha büyük çaplı projelerde görevlendirilir Dubrin (1990'dan akt, Kaya, 2014: 22).

d) Borçlanma Sağlama

Bu stratejide birey diğer çalışanlara yardım ederek onların kendisine borçlanması sağlamaktadır. Fakat yardım ettiği kişilere bunu vurgulayarak onların üzerinde psikolojik bir baskı oluşturur Dubrin (1990'dan akt, Kaya, 2014: 22).

e) Kesinlikten Kaçınma

Gücü elde etmek isteyen kişi kesin sözlerden uzak durarak o anki duruma göre plan değişiklikleri yapabilmelidir. İşini sağlam temellere oturtturarak daha emin adımlarla hedefine yaklaşmalıdır Dubrin (1990'dan akt, Kaya, 2014: 22).

f) Kriz Anında Harekete Geçme

Kurum içerisinde normal şartlar altında izin verilmeyen şeylere, kriz anlarında izin verilebilir. Bu sayede daha önce pasif kalan bazı kişiler bir anda örgüt içerisinde güç elde edebilirler Dubrin (1990'dan akt, Kaya, 2014: 23).

g) Güçlü Kişilerle İş Birliği Yapma

Kurum içerisinde güç kaynaklarını elinde tutan kişilerle işbirliği halinde olmak, hedefe ulaşmak adını atılan iyi bir adımdır. Aynı statüde yer alan farklı birimlerle yapılan bu koalisyonlar dışardan bakıldığında fark edilebilmektedir. Daha üst birimlerle yapılan işbirlikleri etiğe aykırı olduğundan genellikle gizli tutulmaktadır Dubrin (1990'dan akt, Kaya, 2014: 23).

Bazı politik taktikler örgüt içerisinde daha sık kullanılır. Bu taktiklerin etki gücü ve yaygınlığı daha fazladır. Bu davranışların sonuçları bazılarında uzun bazılarında kısa vadede görülür. Örneğin;

- Delil sunma yoluyla karşı tarafı ikna etmek,
- Aşırı derecede övgülerde bulunarak karşı tarafa çekici görünmek,
- Karşılıklı çıkar ilişkisine dayanan iyilikler sunmak,
- Karşı tarafın değer yargılarını analiz edip onun desteğini almak,
- Karşılıklı işbirliği yoluna gitmek, bunlardan bazılarıdır (Ergeneli, 2006: 213).

Vechhio (1988) politik taktikleri şu yedi başlık altında toplamıştır:

h) Kendini Sevdirme (Sokulganlık)

Örgüt içerisindeki bireylere, karşılık bekleyerek iyilikler yapma ve onlara aşırı ilgi gösterme davranışıdır. Bazı durumlarda kurumun yöneticisi bu taktiği kullanır. Çalışan, her ne kadar bu durumdan memnun olmasa da yöneticinin istediklerini yapmak zorunda kalmaktadır Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

ı) Ağ Kurma

Kurum içerisinde statüsü yüksek olan kişilerle, belli şekillerde temas kurabilen kimseler bulunmaktadır. Ağ kurma; diğer çalışanların kendi çıkarlarına ulaşmak amacıyla bu teması sağlayan kişiyle samimi olma çabasıdır. Örneğin yönetici arası iyi olan kişiyle herkes yakın olmak istemektedir Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

i) Bilgi Yönetimi

Örgüt içinde kritik bilgilere sahip olan kişi bu özelliğinden dolayı örgüt içerisinde belli bir statüye sahip olur Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

j) Etki Yönetimi

Olumlu bir imaj oluşturmak için, giyimine özen gösterme, ortamına göre davranma gibi çabalar. Çevreden zeki, bakımlı, duyarlı gibi övgüler alma amacıyla sergilenen davranışlardır Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

k) Koalisyon Kurma

Aynı amaç etrafında örgüt üyelerinin bir araya gelmesidir. Tek başına bir etkisi olmayan davranışlar, topluluk halinde yapıldığında daha iyi sonuç verir Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

l) Günah Keçisi İlan Etme

Kurum içerisinde olumsuz bir durum gerçekleştiğinde suçu başkasına atma yöntemidir. Örneğin bir işletme zarar etmeye başladığında, müdür suçu çalışanlara atabilir Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

m) Mecburiyet Arttırma

Örgüt içerisindeki bir bireyin kendisini çeşitli becerileri sebebiyle örgüt içinde vazgeçilmez ilan etmesidir Vechiho (1998'den akt., Hoy ve Miskel, 2012: 224).

Çalışanların kullandıkları politik taktiklerin fark edilebilmesi ve bu becerileri hangi çalışanın hangi zamanlarda sergilediğinin bilinmesi kurum yöneticisi için hayati bir önem taşımaktadır. Bu politik taktikler çalışanlara yarar sağlıyor gibi görünse de örgütün bütününe ciddi şekilde kayıplar yaşatabilmektedir. Bunların bilinmesi, yöneticinin olası koalisyon girişimlerinin önüne geçmesini ve gardını alabilmesini sağlar. Bu noktada yöneticilerin de son derece dikkatli olmaları ve çalışanlarla yakın ilişki içerisinde olması gerekmektedir. Ayrıca yöneticinin sahip olduğu iyi bir gözlem yeteneği bu tür politik davranışların doğuracağı olumsuz sonuçların engellenmesini sağlar. Kurum içerisindeki politik taktiklerin çok fazla kullanıldığını gören yöneticinin bu durumu engellemesi gerekmektedir. Bunun için de kuralların daha şeffaf ve net olarak ortaya koyulması gerekmektedir (Erdoğan, 1997: 31).

2.15. Politik Beceri ile İlgili Yaklaşımlar

Politik beceriye ilişkin işlevselci yaklaşım ikiye ayrılmaktadır. Örgüt içerisindeki yöneticilerin gücü ve otoriteyi ellerinde bulundurduklarını varsayarak politikanın değerini hafifleten yaklaşıma rasyonel yaklaşım denmektedir. Güç kaynaklarının örgüt içerisindeki kontrollerin sağlanmasında yer alan yaklaşıma ise çoğulcu yaklaşım denir (Mohan Bursalı, 2008: 12).

Yorumlayıcı yaklaşım, örgütsel politikanın yapısı dil, sembol ve metafor gibi unsurlardan meydana gelmektedir. Bireyler, davranışları bu unsurlar aracılığı ile yorumlayarak politik olarak algırlar. Radikal yaklaşım ise güç ve politika kavramı bu yaklaşıma göre dünyanın temelinden ileri gelen kurallar bütünüdür (Mohan Bursalı, 2008: 13).

2.16. İletişim Becerileri ve Politik Beceri Arasındaki Kuramsal İlişki

İletişim becerisi, karşı tarafa iletilen duygu, düşünce, tutum ve davranışların ortak bir anlamı olması üzerinde uzlaşmayı sağlayan ortak bir noktayı oluşturmaktadır. Buna göre, kişilerarası iletişim sürecinde çeşitli mesajlar gönderilmekte, karşı taraftan mesajlar alınmakta ve yorumlanmakta, bu gönderilen mesajlar ile ilgili çeşitli sonuçlar çıkarılmakta ve bu durum insan yaşamında süreklilik kazanmaktadır (Ersanlı ve Balcı, 1998: 8; Tepeköylü, 2007:1).

Pfeffer (1992) politik becerinin örgüt içerisinde belirsizlik ve anlaşmazlık olan durumlarda, kişilerin amaçladıkları sonuçları elde edebilmeleri için güç ve diğer kaynaklara ulaşabilmek, bu kaynakları arttırmak ve kullanmak için sergiledikleri beceriler şeklinde tanımlamaktadır Pfeffer (1992'den akt., Börü ve İslamoğlu, 2007:136). Aynı zamanda politik beceri örgüt içinde bireyleri etkileyen onların davranışlarından etkilenen bir beceri türüdür. Örgüt içerisinde bir arada çalışan insanların ilişkilerin güçlenmesini sağlamakta ve örgüt içi rekabetlerde, politik beceriye sahip çalışanlar daha başarılı olmaktadır. (Ferris, Perrew, Anthony ve Gilmore (2000'den akt., Bostancı ve Uğurlu, 2017: 452).

İletişim bir süreci kapsamakta ve bu süreç içerisinde kişiler iletişim becerilerinden yararlanarak sosyal yaşamlarını sürdürmektedirler. İletişim daha genel bir kavram olup politik becerileri içine almakta ve bu noktada iletişim becerileri ve politik beceriler birbirlerinden beslenmektedir. Konuşma, dinleme gibi iletişim becerileri olmadan iletişim süreci içerisinde politik becerilerin sergilenmesi mümkün

olmamaktadır. Örgüt bağlamında bu iki beceri içerisinde sergilenen davranışlar birbirlerini etkilemekte ve birbirlerinden etkilenmektedirler.

2.17. İlgili Araştırmalar

2.17.1. İletişim Becerileri İle İlgili Araştırmalar

Akbulut ve Sağlam (2010), öğretmenlerin empatik beceri düzeylerini inceleyen araştırmalarında; öğretmenlerin empatik eğilimlerini, cinsiyet, kıdem, medeni durum, çalışılan yer, mesleklerini sevip sevmeme durumu gibi birtakım değişkenlerle analiz etmişlerdir. Öğretmenlerin, empatik beceri ile ilgili uygulanan ölçekten aldıkları puan 3.63 olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin empatik beceri düzeylerinin yüksek olduğu ortaya konmuştur. Bu analizler sonucunda kadın öğretmenlerin empatik becerilerinin, erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Diğer değişkenler ile empatik beceri düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuç çıkmamıştır.

Arı ve Tepeli (2011) “Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni ve Öğretmen Adaylarının İletişim ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi” adlı araştırmalarında; okul öncesi öğretmenlerinin meslekte görev yaptıkları yıl sayısının yükseldikçe iletişim becerilerinin düştüğü sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmaya göre 10 yıldır görev yapmakta olan öğretmenlerin iletişim becerilerinin puanı, 11-20 ve 21-30 yıl aralığında görev yapan öğretmenlerin iletişim puanından daha yüksektir. Buna bağlı olarak, yaşı daha büyük olan öğretmenlerin, genç öğretmenlere kıyasla iletişim becerilerinin düşük olduğu görülmüştür. Bunun sonucunda; genç öğretmenlerin öğrenci ile daha yakın bir ilişki kurabilmesi, genç öğretmenler ile öğrenciler arasındaki kuşak farkının az olması, yaşı daha büyük öğretmenlerde uzun yılların etkisiyle çalışma motivasyonunun kaybedilmesi ve tükenmişlik sendromu gibi etkenlerin bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olabileceği ortaya konmuştur.

Demirel, Seçkin ve Özçınar (2011) “Örgütsel İletişim İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma” adlı araştırmasında, örgütsel iletişimin örgütsel vatandaşlıkla olan ilişkisini ortaya koymak ve örgütsel iletişim ile örgütsel vatandaşlık davranışının örgütlere göre değişiklik gösterip göstermediğini incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre örgütsel iletişimin alt boyutları ile örgütsel vatandaşlık davranışının alt boyutları arasında pozitif yönde bir

ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca örgütsel iletişim ve örgütsel vatandaşlık davranışının işletmelere göre farklılık gösterdiği görülmüştür.

Akay, Canbulat ve Küçükkaragöz (2013) “Öğretmen Adaylarında Atılganlık Düzeyi Ve İletişim Becerileri” adlı araştırmalarında lisans bazındaki sınıf öğretmeni adaylarının atılganlık düzeyi ve iletişim becerilerini incelenmiştir. Bu ilişki cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, başarı algısı, kendini zeka ve yetenek bakımından değerlendirmesi ve öğrenim görülen programdan memnuniyet alt boyutları açısından değerlendirilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının atılganlık puan ortalamalarının düşük olduğu tespit edilmiştir. Atılganlığın değişkenlerle ilişkisine bakıldığında; öğretmen adaylarının atılganlık düzeyleri ile kendilerini zekâ ve yetenek bakımından değerlendirmeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ortalamalarının ise yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeyi ile cinsiyetleri, yaşları, sınıf düzeyleri, başarı algıları, kendilerini zeka ve yetenek bakımından değerlendirmeleri ve öğrenim görülen programdan memnuniyetleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Selimbacaoğlu (2004) “İletişim ve Sınıf İçi İletişimin Önemi” adlı çalışmasında öğretmenlerin ders içindeki iletişim becerilerini incelemiştir. İletişim sürecinde konuşma ve dinleme becerilerinin eşit düzeyde öneme sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu bildiriye göre; öğrencinin öğretmeni dinlediği gibi, öğretmen tarafından öğrencilerin dinlenmesi de onların benlik saygılarını yükselten bir davranıştır. Öğrenci öğretmen ilişkisinin güçlü ve çift yönlü olmasının, akademik başarıyı yükselten en önemli faktörlerden biri olduğu ifade edilmiştir. Öğretmene rahatça geri bildirim sağlayabilen, soru sorduğunda yanıt alabilen, yargılanmadan dinlenebilen bir öğrencinin derse duyduğu ilginin yüksek olacağı düşünülmektedir. Empatik becerileri gelişmiş olan öğretmenlerin, öğrencilerle daha etkin bir iletişim kurdukları görülmektedir. Empatik davranış sergileme sürecinde öğretmenin ben dilini kullanması, öğrencinin yanlışlarını daha net ve tarafsız bir şekilde görebilmesini sağlamaktadır. Empati ve ben dili, öğrencinin öğretmene olan samimiyetini ve derse olan ilgisini artırmaktadır. Bu çalışmaya göre eğitim ve öğretimin bir iletişim etkinliği olduğu göz önüne alındığında; etkili iletişimin, öğrenme becerilerini pozitif yönde etkilediği ileri sürülmektedir.

Demir (2013) “Kişilerarası İletişimde Duygu Yönetiminin Rolü: Öğretmen-Öğrenci İletişimi Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmasında, sürekli olarak duygu yönetimi yapmak durumunda olan öğretmenlerin, bu iletişim becerilerinin öğrenciler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu çalışmada odak grup görüşmesi yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma sonucunda liselerde görev yapan meslek ve kültür dersi öğretmenlerinin iletişime dair beklentileri arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Meslek dersi öğretmenlerinin duygu yönetimi becerilerini kullanırken, kültür derslerine giren öğretmenlerin bu becerileri kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin etkin biçimde iletişim kurabilmeleri ile duygu yönetimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Akgün, Çuhadar, Gündüz ve Özgür (2014) “Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri ve İletişimci Biçimleri” adlı çalışmalarında; öğretmen adaylarının iletişim becerilerini analiz etmek ve bu beceriler ile öğretmenlerin iletişim biçimleri arasındaki ilişkiyi yorumlamak amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; öğretmen adaylarının iletişim esnasında en çok sözsüz iletişim biçimini kullandıkları tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının en düşük düzeydeki iletişim biçiminin ise “ifadelerinde rahat olma” biçimi olduğu görülmüştür. Kadın öğretmen adaylarının iletişim biçimlerine bakıldığında, “arkadaş canlısı olma” ve “sözsüz iletişim kurma” alt boyutlarına erkeklerden daha yüksek oranda sahip oldukları ortaya konmuştur. Öğretmen adaylarının iletişim biçimlerinden arkadaş canlısı olma ve ilgili olma ve etki bırakma alt boyutları arasında pozitif, yüksek ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu iletişim biçimlerinden dramatize edebilme, açık olma, imaj sergileme ve sözsüz iletişim kurma alt boyutları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin iletişim becerilerinin, onların arkadaş canlısı olma, ilgili olma, etki bırakma, sözsüz iletişim kurma, dramatize etme ve iletişimde rahat olma alt boyutlarını anlamlı bir biçimde etkilediği ortaya konmuştur.

McCroskey, Richmond ve Bennet (2006) araştırmalarında; öğretmenlerin iletişim becerileri ile öğrenci motivasyonları ve öğretim çıktıları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Bu çalışmada öğretmenlerin iletişim becerilerinden; sözsüz tepkiler, iletişimde açık olma, iletişimde kendini hissettirme ve ilgi ile dinleme boyutları incelenmiştir. Bunun sonucunda öğretmenlerin iletişim becerileri ile

öğrenci motivasyonu ve öğretim çıktıları arasında anlamlı, pozitif ve yüksek düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Alamgir Khan ve diğerleri (2017) öğretmenlerin iletişim becerilerinin akademik başarı üzerindeki rolünü incelemişlerdir. Araştırmada; 14 üniversiteden 418 üniversite öğrencisi örneklem alınmıştır. Öğretmenlerin iletişim becerilerinin akademik başarıya etkisini ölçmek amacıyla yaptıkları basit regresyon analizleri sonucunda; öğretmenlerin iletişim becerilerinin öğrencilerin akademik başarılarını pozitif yönde etkilediği ortaya konmuştur.

2.17.2. Politik Beceri İle İlgili Araştırmalar

Vahit Erkutlu'nun (2015) "Örgütsel Politika Algısı Ve Psikolojik İyi Olma İlişkisi Üzerinde Birey-Örgüt Değer Uyumunun Düzenleyici Etkisi" adlı çalışmasında; birey ve örgüt arasındaki değer uyumunun düzenleyici rolünü incelemiştir. Bu araştırmaya göre çalışanların algılanan örgütsel politika ile psikolojik iyi olma düzeyleri arasında negatif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca çalışanlar tarafından algılanan birey ve örgüt değer uyumunun örgütsel politika ile çalışanın psikolojik iyi olma düzeyi arasındaki negatif ilişki üzerinde düzenleyici bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışanların algıladıkları birey örgüt değer uyumu; örgütsel politika ile psikolojik iyi olma düzeyi arasındaki negatif ilişkiyi zayıflatmıştır.

Yüksel (2013) "Örgütsel Politika, Hofstede'in Örgüt Kültürü Boyutları, İş Tutumları ve İş Çıktıları İlişkisi" adlı araştırmasında; politik algı ve politik davranışların, iş görenlerin sahip oldukları kültürel değerlerin katkısıyla, iş görenlerin iş tatmini ve örgütsel bağlılık seviyeleri ile tükenmişlik ve işten ayrılma niyetleri üzerinde etkisi incelenmiştir. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde, örgütsel politika algısının yalnızca kültür boyutlarından güç mesafesi alt boyutu ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Örgütsel politika algısı ile tükenmişlik arasında da anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Eryılmaz ve Gülova'nın (2017) "Örgüt İkliminin, Algılanan Örgütsel Politika Üzerine Etkisi: Kamu Sektöründe Bir Araştırma" adlı çalışmasında; örgüt ikliminin örgüt içerisinde algılanan politika kavramı ile ilişkisi incelenmiştir. Buna göre araştırmanın; "Çalışanların örgüt iklimine ilişkin algılarının, algılanan örgütsel politika düzeyleri üzerinde etkisi bulunmaktadır." hipotezi doğrulanmıştır. Bu

araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; kamu kurumlarındaki çalışanların, işyerinde politik becerilerin sergilendiği görüşünde olduklarına ve iş arkadaşlarının davranışlarını politik bir biçimde algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar işyerinde terfi alabilmek için çalışanların her türlü yola başvurduğunu, yöneticiler ile yakınlık kurmaya çalıştıklarını ve buna benzer politik beceriler sergilediklerini ifade etmişlerdir. Bu araştırmaya göre; örgütlerde yüksek düzeyde politik beceri kullanıldığı görüşünde olan çalışanlar, performansa yönelik olarak maaş ve terfi yapılmadığı, terfilerin adam kayırmacılığa dayandığı görüşündedirler.

Yıldız (2018) “Üniversite Öğrencilerinde Politik Beceri ve Sosyal Kaytarma” adlı çalışmasında eğitim fakültesinde okuyan son sınıf öğrencilerinin politik beceri ve sosyal kaytarma algıları arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Buna çalışma sonucunda son sınıf öğrencilerinin politik beceri algılarının “orta” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin Politik Beceri Ölçeğinin alt boyutlarından ilişki ağı kurma, sosyal zeka ve kişilerarası etki boyutuna ilişkin algıları “orta” düzeydedir. Buna karşın samimi görünme boyutuna ilişkin algılarının ise “yüksek” düzeyde olduğu görülmektedir. Bu araştırmaya göre öğrencilerin politik becerilerinin yüksek olması, onların iş ve sosyal yaşamlarındaki insan ilişkilerini güçlendirmeye katkı sağlamaktadır. Ayrıca politik becerilerinin yüksek olması, onların günlük yaşamlarındaki sorun çözme becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Atay (2010) “Teorik ve Ampirik Yönleriyle Politik Yeti” adlı çalışmasında, politik becerinin ortaya çıkış sürecini, yapısını, örgütlere olan etkisini araştırmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda; politik becerinin örgüt içerisindeki çalışanları ve yöneticileri etkilediği ortaya konmuştur. Bu çalışmada alanyazındaki diğer çalışmalardan farklı olarak, politik becerinin karakter özelliklerinden bağımsız olarak geliştirilebilecek bir beceri olduğu ortaya konmuştur. Buna göre politik becerinin; usta-çırak ilişkisi, psikodrama, gelişimi destekleyici canlandırmalar, ileri ve geri bildirim seansları ile geliştirilmeye açık bir alan olduğu ortaya konmuştur. Elde edilen sonuçlara göre; yöneticilerin politik becerilerinin geliştirilmesi gerektiği ortaya konmuştur.

Başar ve Varoğlu'nun (2016) “Örgütsel Politika Algısının İhmalkârlık Üzerindeki Etkisinde İşten Ayrılma Niyetinin Aracı Rolü” adlı araştırmalarında, çalışanların işyerlerinde çeşitli amaçlara yönelik birtakım politik beceriler sergiledikleri

sonucuna ulaşmışlardır. Buna göre iş yaşamındaki örgütlerin politik yapılar olduğu ve bu ortamlarda politik beceriler sergilendiği görüşü Türkiye evreninde de kabul görmektedir. Politik beceriler kullanılarak ulaşılan amaçların, kimi zaman etik kimi zaman etik dışı olarak algılandığı görülmüştür. Bunun yanı sıra çalışanlar, örgüt içerisindeki politik iklimin, huzur ve güven ortamına karşı bir tehdit oluşturduğu görüşündedirler. Bu politik ortamdan uzak kalmak isteyen çalışanlar işten ayrılmaya yönelmektedirler. Politik davranışlar ile işten ayrılma niyeti arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yeni bir iş bulmanın zorluğu, aile baskısı, maddi imkânsızlık gibi nedenlerle işten ayrılma ihtimali söz konusu olmayanlar çalışanlar ise bu politik tepki göstermek amacıyla işyerinde ihmalkâr davranma yoluna gitmektedirler. Kimi zaman bu tepkilerini; işe geç gelerek, işyerinde gereken özeni göstermeyerek ve diğer çalışanlarla sosyal ilişkilerini keserek göstermektedirler. Bu araştırmanın bulgularına göre örgüt içerisindeki politik beceriler ve politik ortam, çalışanları olumsuz yönde etkilemektedir.

Arıkan (2011) “İşyerinde Kullanılan Politik Taktiklere Yönelik Olası Bireysel Önceller Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada, çalışanların kariyer hedefleri ile politik becerileri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan analizler sonucu bazı hedefler ile çalışanların sergiledikleri politik beceriler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna göre; çalışanların statü yükseltme hedefleri doğrultusunda, dürüstlikle ikna etme ve göze girme becerilerini politik bir biçimde kullanma eğiliminde oldukları görülmüştür. Çalışanların örgüt içerisinde algılamış oldukları güç aralığı ve otonomluk geliştirme hedefleri birleştiğinde, çalışanların göze girme çabalarının azalabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çalışanların kabiliyetlerini geliştirme istekleri doğrultusunda, yöneticilere karşı mantık kullanarak ikna etme becerisi arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Politik becerinin uygulanma sıklığı çalışanların pozisyonlarına göre farklılık gösterebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Cingöz (2013) “Politik Yetenekler Ve Öz Yönlendirmenin (Kendini Kurgulamanın) Algılanan Kariyer Başarısı Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma” adlı araştırmasında, politik becerilerin ve öz yönlendirmenin, kariyer başarıları üzerindeki etkisini incelemiştir. Bu araştırmadan elde ettiği sonuçlara göre; politik beceri ve öz yönlendirme ile kariyer başarıları arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Politik becerinin dört alt boyutu incelendiğinde, ilişki kurma

alt boyutunun, kariyer başarısını en yüksek düzeyde açıklayan boyut olduğu görülmüştür. Diğer alt boyutlara bakıldığında ise; kişilerarası etki, sosyal zekâ ve samimi görünme alt boyutlarının kariyer başarısı ile anlamlı bir ilişkisi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Nelson ve Perrewe (2004) politik beceri ile cinsiyet ve kariyer başarısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında; özellikle kadınlara yönelik yapılan cinsiyetçi ayrımların üzerinde durmuşlardır. Örgüt içerisindeki politik beceriler üç ana alt boyut; atılganlık, samimi görünerek karşı tarafın sevgisini kazanma ve kendini pazarlama maddeleri ile kategorize edilmiştir. Bu alt boyutlar; politik beceri kapsamında zekice kullanılmadan sergilendiğinde, bu becerilerin örgüt içerisine zarar verici etkileri söz konusu olmaktadır. Bu araştırma; politik becerilerin bir etki taktiği olduğunu belirtmekten ziyade, örgüt içi davranışların efektif kullanılmasını sağlayan bir yöntem olduğunu ortaya koymuştur. Bunun sonucunda politik becerinin rekabetçi iş ortamları içerisinde doğru kullanıldığında, çalışanların iş tatmin düzeylerini arttırdığı ortaya konmuştur.

Ferris, Treadway, Perrewe, Brouer, Douglas ve Lux (2007) “Örgütlerde Politik Beceri” adlı çalışmalarında politik beceriyi; örgüt içerisinde etkin olabilmek için gerekli olan davranışları bütünü olarak tanımlamışlardır. Bu makalede politik becerinin hem çalışanların kendi üzerindeki hem de çevreleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda kavramsal hale getirilen politik becerinin, alanyazına olan katkıları tartışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeline, çalışma gurubuna , veri toplama araçlarına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki ya da daha çok sayıda değişkenin aralarındaki ilişkilerin de belirlenmek üzere incelendiği modellerdir (Büyüköztürk, 2017: 178).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evreni, İstanbul ili Avrupa Yakasındaki 25 ilçenin devlet okullarında görev yapan öğretmenlerden oluşmaktadır. 25 ilçede ;

- 1) Arnavutköy’de 95 okul, 2527 öğretmen,
- 2) Avcılar’da 68 okul, 2409 öğretmen,
- 3) Bağcılar’da 117 okul, 4124 öğretmen,
- 4) Bahçelievler’de 93 okul, 6582 öğretmen,
- 5) Bakırköy’de 59 okul, 3152 öğretmen,
- 6) Başakşehir’de 87 okul, 5154 öğretmen,
- 7) Bayrampaşa’da 53 okul, 2549 öğretmen,
- 8) Beşiktaş’ta 56 okul, 3619 öğretmen,
- 9) Beylikdüzü’nde 65 okul, 3573 öğretmen,
- 10) Beyoğlu’nda 61 okul, 1353 öğretmen,
- 11) Büyükçekmece’de 77 okul, 2399 öğretmen,
- 12) Çatalca’da 68 okul, 919 öğretmen,
- 13) Esenler’de 59 okul, 1932 öğretmen,
- 14) Esenyurt’ta 97 okul, 3805 öğretmen,
- 15) Eyüpsultan ‘da 83 okul, 2778 öğretmen,
- 16) Fatih’te 98 okul 4363, öğretmen,
- 17) Gaziosmanpaşa’da 82 okul, 2431 öğretmen,
- 18) Güngören’de 47 okul, 1971 öğretmen,
- 19) Kağıthane’de 84 okul, 2149 öğretmen,

- 20) Küçükçekmece’de 150 okul, 5885 öğretmen,
 21) Sarıyer’de 90 okul, 2324 öğretmen,
 22) Silivri’de 83 okul, 1728 öğretmen,
 23) Sultangazi’de 98 okul, 2197 öğretmen,
 24) Şişli’de 57 okul, 3150 öğretmen,
 25) Zeytinburnu’nda 56 okul, 2635 öğretmen, toplamda 75.708 öğretmen bulunmaktadır (<http://www.istanbul.meb.gov.tr/>).

Bu evrenden 6 ilçe basit tesadüfi örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Seçilen ilçelerdeki okullar gezilerek öğretmenlere araştırmanın amacı anlatılmış, gönüllü katılmak isteyenlere ölçekler verilmiş ve veriler toplanmıştır. Tesadüfi örneklem ile belirlenen Başakşehir, Bahçelievler, Beylikdüzü, Esenyurt, Güngören ve Küçükçekmece ilçelerinden araştırmaya katılan 399 öğretmene ait demografik bilgiler tablo 3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri Frekans ve Yüzde Değerleri

	Gruplar	<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	221	55.4
	Erkek	178	44.6
Yaş	20-30 yaş	160	40.1
	31-40 yaş	170	42.6
	41+ yaş	69	17.3
Okul Kademesi	İlkokul	149	37.3
	Ortaokul	181	45.4
	Lise	69	17.3
Kıdem	0-1 yıl	58	14.5
	2-5 yıl	168	42.1
	6-10 yıl	112	28.1
	11+ yıl	61	15.3
Eğitim Durumu	Lisans	350	87.7
	Lisansüstü	49	12.3
Toplam		399	100.0

Araştırmaya toplam 399 öğretmen katılmıştır. Bu araştırma grubu, 221 kadın ve 178 erkek öğretmenden oluşmaktadır. Verilere göre araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok 31- 40 yaş aralığındaki öğretmenler olduğu görülmektedir. Araştırmaya en az 41 yaş ve üzeri aralığındaki öğretmenler katılmıştır. Öğretmenlerin 149’u ilkokul,

181'i ortaokul ve 69'u lise kademesinde görev almaktadır. Kıdem değişkenine göre en çok 168 kişi ile 2-5 yıl arası görev yapan öğretmenler katılmış, en az da 61 kişi ile 11 ve üzeri yıl arası görev yapan öğretmenler katılmıştır. Öğretmenlerin 350'si lisans, 49'u ise yüksek lisans mezunudur.

3.3 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları üç bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölüm: Bu bölümde, katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı altı maddeden oluşan kişisel bilgi formu bulunmaktadır.

İkinci Bölüm: Bu bölümde katılımcıların iletişim becerilerini ölçmek amacıyla, Korkut Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilmiş, Demirbaş Çelik ve Korkut Owen (2017) tarafından yetişkinlere göre uyarlanmış, 25 maddelik "İletişim Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçek beş dereceli likert tipi bir ölçektir. 25 maddesi ve *Kendini İfade Etme, İletişime Özen Gösterme, İlişki Kurmaya İsteklilik, Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim ve İlkelere Uyuma* başlıkları altında beş alt boyutu vardır.

Üçüncü bölüm: Bu bölümdeki "Politik Beceri Envanteri" Ferris ve arkadaşları (2005) tarafından geliştirilmiş ve Gören ve Özdemir (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu ölçek yedi dereceli likert tipi ölçektir. 18 maddesi ve *İlişki Ağı Kurma, Kişilerarası Etki, Sosyal Zekâ, Samimi Görünme* başlıkları altında dört alt boyutu vardır.

3.3.1. İletişim Becerileri Ölçeği

Bu araştırmada öğretmenlerin iletişim becerilerini ölçmek için Bugay ve Korkut Owen (2014) tarafından geliştirilen ve Demirbaş Çelik ve Korkut Owen (2017) tarafından yetişkinlere göre uyarlanmış 25 maddelik İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) kullanılmıştır.

İBÖ ölçeği üç farklı üniversite öğrencisi grubuna uygulanmıştır. 162 öğrencinin oluşturduğu ilk grup için elde edilen veriler Açıklayıcı Faktör Analizinde kullanılmıştır. 144 üniversite öğrencisinin oluşturduğu ikinci gruptan elde edilen veriler ile Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. 78 öğrencinin oluşturduğu üçüncü gruptan elde edilen veriler ile Test-Tekrar Test Analizi yapılmıştır. Bu örneklem grubuna; İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ), Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT) ve Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Analizler sonucunda 25 maddeli ölçme aracının

dört faktörlü yapı gösterdiği belirlenmiştir. Bulgular, ölçeğin yeterli düzeyde iç tutarlılığa, benzer ölçek geçerliğine ve dört faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir (Bugay ve Korkut Owen , 2014: 52-64).

Ölçeğin yetişkinler için de kullanılabilmesi amacıyla Demirbaş Çelik ve Korkut Owen (2017) tarafından uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek için; 22-46 yaş aralığında 132 kadın, 47 erkek ve cinsiyetini belirtmeyen sekiz kişi olmak üzere toplam 187 yetişkine bu ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısını test etmek için Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Temel Bileşenler Analizi equamax döndürme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Bu analizler sonucu beş boyut oluşturulmuştur. Bu boyutlar *Temel Beceriler Ve Kendini İfade Etme (TB-KİE)*, *İletişime Özen Gösterme (İÖG)*, *İlişki Kurmaya İsteklilik (İKİ)*, *Etkin Dinleme Ve Sözel Olmayan İletişim (EDSOI)* Ve *İletişim İlkelerine Uyma (İİU)*, şeklindedir. *TB-KİE* boyutu dokuz, *İÖG* boyutu beş, *İKİ* boyutu üç, *EDSOI* boyutu beş, *İİU* boyutu üç maddeden oluşmaktadır (http://www.inescongress.com...).

Bu çalışmada kullanılan İletişim Becerileri Ölçeği'nin Cronbach's Alpha ve güvenilirlik katsayısının yapılan analiz sonucu 0.770 olduğu görülmektedir.

3.3.2. Politik Beceri Envanteri

Bu çalışmada öğretmenlerin politik becerilerini ölçmek için, Ferris, Treadway, Kolodinsky, Hochwarter, Kacmar, Douglas ve Frink (2005) tarafından geliştirilen, Politik Beceri Envanterinin (PBE), Gören ve Özdemir (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmış hali uygulanmıştır.

Bu envanterin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılırken, Ankara ili merkezinden 15 ilkokul ve ortaokulda görev yapan 325 öğretmene, 7'li likert tipinde 18 madde ve dört alt boyuttan oluşan bir ölçek uygulanmıştır. Politik Beceri Envanterinin alt boyutları; İlişki Ağ Kurma, Kişilerarası Etki, Sosyal Zekâ ve Samimi Görünme şeklinde dört tanedir. Katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevaplar, Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve Cronbach's Alpha Katsayısı ile çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucu PBE'nin Türkçe formunun eğitim örgütlerinde kullanılmaya elverişli, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gören ve Özdemir, 2015: 521).

Bu araştırmada kullanılan Politik Beceri Envanterinin Cronbach's Alpha ve güvenirlik katsayısının yapılan analiz sonucu 0.872 olduğu görülmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılacak ölçeklerin geliştiricilerinden, ölçekleri kullanmak için, gerekli izinler alınmıştır. İzinleri alınan ölçeklere katılımcıların demografik bilgilerine ulaşabilmek amacıyla kişisel bilgi formu eklenmiş ve veri toplama aracı olarak kullanıma uygun hale getirilmiştir. Veri toplama aracının öğretmenler üzerinde uygulanabilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvurulmuştur. Başvurular sonunda gerekli izinler alınarak verilerin toplanmasına 2017-2018 eğitim ğretim yılı gz dönemi Aralık ayında başlanmış, Haziran ayına kadar devam edilmiştir. Araştırma kapsamında İstanbul ili Avrupa Yakası ilçelerinde bulunan okullara gidilerek, okullarda görev yapmakta olan branş öğretmenlerine veri toplama aracının uygulanması sağlanmıştır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre seçilmiştir ve katılımcılarda kimlik bilgisi talep edilmemiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verilerinin analiz edilmesi için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı kullanılmıştır. Araştırmadan elden edilen bulgular frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde değerleri gibi farklı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı ve alt problemleri doğrultusunda değişkenler arasında farklılık olup olmadığının incelenmiştir. Elde edilen veriler, iki alt grubu bulunan değişkenler için bağımsız örnekleme t testi,  veya daha çok alt grubu bulunan değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile analiz edilmiştir. İki den fazla olan alt grupların, hangileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunun anlaşılabilmesi için Post Hoc LSD Testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların iletişim becerileri ile politik becerileri arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca değişkenlerin birbirini yordayıp yordamadığını anlamak için basit regresyon analizi yapılmıştır. İstatistikî analizlerde anlamlılık düzeyi, sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan $p < 0.05$ olarak seçilmiştir. İletişim Becerileri leği ve Politik Beceri Envanterinin alt boyutlarına ilişkin basıklık ve arpıklık değerleri Tablo 3.2'de sunulmuştur.

Tablo 3.2 İletişim Becerileri Ölçeği ve Politik Beceri Envanterinin Alt Boyutlarının Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

Ölçekler	Alt boyutlar	Çarpıklık	Basıklık
İletişim Becerileri	Kendini İfade Etme	0.363	1.064
	İletişime Özen Gösterme	-0.111	0.027
	İstekli Olma	-0.510	0.293
	Etkin Dinleme	-0.331	0.359
	İlkelere Uyma	-0.340	0.428
Politik Beceriler	İlişki Kurma	-0.281	-0.237
	Kişilerarası Etki	-0.086	0.780
	Sosyal Zekâ	-0.211	0.436
	Samimi Görünme	-0.506	0.723

Tabachnick ve Fidell'e (2013'den akt., Demir vd., 2016: 133) göre, ölçeklerin basıklık çarpıklık değerleri -1.5 ile 1.5 arasında ise bu veriler normal bir şekilde dağılmaktadır. Bu tabloya bakıldığında, her iki ölçeğin alt boyutlarının değerlerinin -1.5 ile 1.5 aralığında dağıldığı görülmüştür. Bu varsayımdan hareketle bu araştırmadaki verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılmasına karar kılınmıştır.

5'li likert tipi ölçeğin yorumlanmasına ilişkin değer aralıkları aşağıda sunulmuştur.

1.00 - 1.79 = Çok düşük Beceri,

1.80 - 2.59 = Düşük Beceri,

2.60 - 3.39 = Orta Düzey Beceri,

3.40 - 4.19 = Yüksek/İyi Beceri,

4.20 - 5.00 = Çok yüksek Beceri

7'li likert tipi ölçeğin yorumlanmasına ilişkin değer aralıkları aşağıda sunulmuştur.

1.00 - 1.87 = Hiç yok,

1.88 - 2.74 = Çok Düşük Beceri,

2.75 - 3.61 = Düşük Beceri,

3.62 - 4.47 = Orta Düzeyde Beceri,

4.48 - 5.34 = Yüksek Beceri,

5.35 - 6.21 = Çok Yüksek Beceri,

6.22 - 7.01 = Mükemmel Beceri

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri ölçek maddelerine verilen cevaplar ışığında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.1 'de sunulmuştur.

Tablo 4.1 Öğretmenlerin İletişim Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	\bar{x}	Ss
Kendini İfade Etme	3.90	0.43
İletişime Özen Gösterme	4.01	0.41
İstekli Olma	3.96	0.56
Etkin Dinleme	4.15	0.42
İlkelere Uyma	4.00	0.48
Toplam	4.00	0.45

İletişim becerilerini analiz etmek için 5'li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu tabloya göre; öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($\bar{x}=4.00$; $Ss=0.45$). İletişim becerilerine ait öğretmen görüşleri boyutlar bakımından incelendiği zaman “Etkin Dinleme” boyutunun diğer boyutlara oranla en yüksek değer aldığı tabloda görülmektedir ($\bar{x}=4.15$; $Ss=0.42$). Diğer alt boyutlara bakıldığında, “Kendini İfade Etme” boyutunun diğer boyutlara göre en düşük değer aldığı görülmektedir ($\bar{x}=3.90$; $Ss=0.43$).

Öğretmenlerin politik becerilere ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.2’de sunulmuştur.

Tablo 3.2. Öğretmenlerin Politik Becerilerinin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Boyut	\bar{x}	Ss
İlişki Kurma	4.49	1.04
Kişilerarası Etki	4.54	1.05
Sosyal Zekâ	4.65	0.93
Samimi Görünme	5.23	1.04
Toplam	4.72	1.01

Politik becerileri analiz etmek için 7’li likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu tabloya göre; öğretmenlerin politik beceriye ilişkin görüşlerinin orta düzeydedir ($\bar{x}=4.72$; Ss=1.01). Politik beceriye ait öğretmen görüşleri boyutlar bakımından incelendiği zaman “Samimi Görünme” boyutunun diğer boyutlara oranla en yüksek değer aldığı sonucuna ulaşılmaktadır ($\bar{x}=5.23$; Ss=1.04). Diğer alt boyutlara bakıldığında, “İlişki Kurma” boyutunun diğer boyutlara göre en düşük değer aldığı görülmektedir ($\bar{x}=4.49$; Ss=1.04).

4.2. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Aracılığıyla İncelenmesi

Öğretmenlerin iletişim ve politik becerilerine ilişkin görüşleri cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve görev yaptıkları okul kademesi değişkenlerine göre t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Post Hoc LSD Testi ile çözümlenmiştir.

4.2.1. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Analizi

Öğretmenlerin, iletişim ve politik becerilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 4.3’te sunulmuştur.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Değişken		N	\bar{x}	Ss	df	t	P
İletişim Becerileri	Kadın	221	4.01	0.30	397	1.401	0.162
	Erkek	178	3.97	0.34			
Politik Beceri	Kadın	221	4.62	0.77	397	-1.245	0.214
	Erkek	178	4.73	0.86			

p<0.05

Öğretmenlerin iletişim becerileri değişkenine göre ($p=0.162$; $p>0.05$), katılımcıların cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Kadın öğretmenlerin iletişim becerileri ile erkek öğretmenlerin iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Kadın ve erkek öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin ortalama değerlerine bakıldığında kadın öğretmenlerin ($\bar{x}=4.01$) iken, erkek öğretmenlerin ortalama değeri ($\bar{x}=3.97$) bir birine yakın değerdedir. Buna göre kadın ve erkek öğretmenlerin, sahip oldukları iletişim becerilerinin benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3 'te öğretmenlerin politik beceri değişkenine bakıldığında; ($p=0.214$; $p>0.05$) katılımcıların cinsiyetleri ile politik becerileri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Öğretmenlerin kadın ya da erkek olması, onların politik becerileri üzerinde bir farklılaşma sağlamamaktadır. Kadın ve erkek öğretmenlerin politik beceriye ilişkin görüşlerinin ortalama değerlerine bakıldığında kadın öğretmenlerin ($\bar{x}=4.62$) , erkek öğretmenlerin ($\bar{x}=4.73$)'tür. Buna göre kadın ve erkek öğretmenlerin sergiledikleri politik beceriler arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

4.2.2. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Testi Analizi

Öğretmenlerin iletişim ve politik becerilerine ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre ANOVA sonuçları Tablo 4.4'te sunulmuştur.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken		N	\bar{x}	Ss	df	F	P
İletişim Becerileri	20-30	160	4.04	0.332	398	3.241	0.040
	31-40	170	3.96	0.311			
	41+	69	3.95	0.314			
Politik Beceri	20-30	170	4.67	0.906	398	0.047	0.954
	31-40	160	4.66	0.783			
	41+	69	4.70	0.692			

p<0.05

Tablo 4.4 incelendiğinde öğretmenlerin iletişim becerileri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p=0.040$; $p<0.05$). Buna göre farklı yaş aralıklarındaki öğretmenlerin; iletişim becerilerine ilişkin görüşleri farklılık göstermektedir.

Fark olan değişkenleri belirlemek amacıyla Fisher LSD (Least Significant Difference) testi kullanılmaktadır (Hovardaoğlu, 1994: 128). Bu analiz sonucunda, öğretmenlerin hangi yaş aralıkları arasında, iletişim becerilerinin farklılaştığını saptamak amacıyla Post Hoc LSD Testi yapılmıştır.

Bu tabloda politik beceriye ilişkin elde edilen sonuçlar incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin politik becerileri ile yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p=0.954$; $p>0.05$). Bu durumda öğretmenlerin farklı yaşlarda olması, onların politik becerileri üzerinde herhangi bir farklılık oluşmasına neden olmamaktadır.

4.2.2.1 Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerileri Arasındaki Farkın Yaş Aralıklarını Belirlemek Üzere Uygulanan Post Hoc LSD Testi Analizi

Öğretmenlerin hangi yaş aralıklarında, iletişim ve politik becerilerinin farklılık gösterdiğinin belirlendiği Post Hoc LSD Testi Tablo 4.5'te sunulmuştur.

Tablo 4.5. Öğretmenlerin İletişim Becerileri Arasındaki Farkın Yaş Aralıklarını Belirlemek Üzere Uygulanan Post Hoc LSD Testi'ne İlişkin Sonuçlar

Değişken	(I) Yaş	(J) Yaş	P
İletişim Becerileri	20-30	31-40	0.022*
		41+	0.057
	31-40	20-30	0.022
		41+	0.882
	41+	20-30	0.057
		31+	0.882
p<0.05			

Tablo 4.5 incelendiğinde 20-30 yaş aralığındaki değerler incelendiğinde, 20-30 yaş aralığındaki öğretmenler ile 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin anlamlılık değeri 0.022 bulunmuştur. Bu değer $p<0.05$ olduğundan, bu iki yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Buna göre 20-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerilerinden aldıkları puanın ($\bar{x}=4.04$), 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerilerinden aldıkları puan ($\bar{x}=3.96$)'dır. 20-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerileri düzeyleri 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerden daha yüksektir. 31-40 ve 41+ yaş aralıklarına ilişkin değerlere bakıldığında, bu değerlerin hepsi $p>0.05$ olduğundan, aralarında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

4.2.3. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Okul Kademesi Değişkenine Göre ANOVA Testi Analizi

Öğretmenlerin iletişim ve politik becerilerine ilişkin görüşlerinin okul kademesi değişkenine göre ANOVA Sonuçları Tablo 4.6'da sunulmuştur.

Tablo 4.6 Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Okul Kademesi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Değişken		N	\bar{x}	Ss	df	F	p
İletişim Becerileri	İlkokul	149	3.97	0.277	396	0.648	0.524
	Ortaokul	181	4.00	0.356			
	Lise	69	4.01	0.322			
Politik Beceri	İlkokul	149	4.70	0.802	396	3.741	0.025
	Ortaokul	181	4.57	0.830			
	Lise	69	4.87	0.789			
p<0.05							

Bu tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin iletişim becerileri ile görev yaptıkları okul kademesi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir ($p=0.524$; $p>0.05$). Buna göre ilkokul, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin; iletişim kurarken kullandıkları taktikler, beden dili kullanımları vb. becerileri arasında bir ilişkiye rastlanmamaktadır. Bu okul türlerinde görev yapan öğretmenler birbirine benzer iletişim becerileri sergilemektedirler.

Bu tabloda politik beceri ve okul türüne ilişkin elde edilen sonuçlara bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin politik becerileri ile görev aldıkları okul kademeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($p=0.025$; $p<0.05$). Bu durumda, farklı okullarda görev yapan öğretmenler birbirinden farklı politik beceriler sergilemektedirler. Bu farklılığın hangi okul türünde olduğunu belirlemek amacıyla - Post Hoc LSD Testi yapılmıştır.

4.2.3.1. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerileri ile Okul Kademesi Değişkenine Göre Farkın Belirlenmesi İçin Uygulanan Post Hoc LSD Testi Analizi

Öğretmenlerin iletişim ve politik becerileri ile okul kademesi değişkenine göre farkın belirlenmesi için uygulanan Post Hoc LSD Testi Sonuçları Tablo 4.7'de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Öğretmenlerin Politik Becerileri ile Okul Kademesi Değişkenine Göre Farkın Belirlenmesi İçin Uygulanan Post Hoc LSD Testi Sonuçları

Değişken	(I) Okul Kademesi	(J) Okul Kademesi	P
Politik Beceriler	İlkokul	Ortaokul	0.134
		Lise	0.147
	Ortaokul	İlkokul	0.134
		Lise	0.008
	Lise	İlkokul	0.147
		Ortaokul	0.008*

$p<0.05$

Bu tabloda politik beceriye ilişkin değerlere bakıldığında, ortaokulda görev yapan öğretmenlerle lisede görev yapan öğretmenlerin politik becerilerine ilişkin anlamlılık değeri 0.008 bulunmuştur. Bu değer, $p<0.5$ olduğundan, bu iki okul türünde görev alan öğretmenlerin politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Buna göre; ortaokullarda görev alan öğretmenlerin politik beceri düzeyleri ortalamaları

4.57, liselerde görev alan öğretmenlerin politik beceri düzeyleri ortalamaları 4.87 olarak bulunmuştur. Liselerde görev alan öğretmenlerin politik beceri düzeyleri, ortaokullarda görev alan öğretmenlerden daha yüksektir. Politik beceriye ilişkin diğer okul türleri arasındaki değerlerin tamamı $p>0.05$ olduğundan, anlamlı bir ilişki görülmemektedir. İlkokul, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin, iletişim becerilerine ilişkin değerlere bakıldığında tüm değerler $p>0.05$ olduğundan anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Bu analizde yalnızca ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

4.2.4. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre t-Testi Analizi

Öğretmenlerin iletişim ve politik becerilerine ilişkin görüşlerinin eğitim durumu değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 4.8’de sunulmuştur.

Tablo 4.8. Öğretmenlerin İletişim Becerileri ve Politik Becerilerine İlişkin Görüşlerinin Eğitim Durumu Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

Değişken		N	\bar{x}	Ss	df	t	P
İletişim Becerileri	Lisans	350	3.99	0.32	397	-0.237	0.213
	Lisansüstü	49	4.00	0.30			
Politik Beceri	Lisans	350	4.68	0.80	397	0.663	0.508
	Lisansüstü	49	4.60	0.94			

$p<0.05$

Bu tabloya göre iletişim becerileri değişkenine bakıldığında ($p=0.213$; $p>0.05$) katılımcıların eğitim durumları ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Yani araştırmaya katılan öğretmenlerin lisans ya da yüksek lisans mezunu olmaları, sahip oldukları iletişim becerileri üzerinde fark yaratmamaktadır.

Lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin ortalama değerlerine bakıldığında, lisans mezunu öğretmenlerin ortalama değeri 3.99 iken, lisansüstü mezunu öğretmenlerin ortalama değeri 4.00’tir. İki ortalama değer birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Buna göre, lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenler, birbirine benzer iletişim becerileri sergilemektedirler.

Bu tabloya göre politik beceri değişkenine bakıldığında; ($p=0.508$; $p>0.05$) katılımcıların eğitim durumları ile politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmemektedir. Yani araştırmaya katılan öğretmenlerin lisans ya da yüksek lisans mezunu olmaları, sergiledikleri politik becerilerinin farklılaşmasını sağlamamıştır.

Lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin politik becerilere ilişkin görüşlerinin ortalama değerlerine bakıldığında, lisans mezunu öğretmenlerin ortalama değeri 4.68 iken, lisansüstü mezunu öğretmenlerin ortalama değeri 4.60'tır. Buna göre, lisans ve lisansüstü mezunu öğretmenlerin, sahip oldukları politik becerilerin benzer olduğu görülmektedir.

4.3. İletişim Becerileri ve Politik Beceri Ölçeklerinin Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Analizi

Bu araştırmada, öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını analiz edebilmek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Korelasyon katsayısı +1.00 ile -1.00 arasında analiz edilir. Korelasyon katsayısının 0 olması iki değişken arasında herhangi bir ilişki olmadığını gösterir. Eğer 0'dan büyükse iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Eğer 0'dan küçük bir değer çıkarsa negatif yönlü bir ilişki söz konusudur. Ayrıca, katsayının 1.00 olması en yüksek derecede bir pozitif ilişkinin olduğunu gösterir. Eğer değer -1.00 çıkarsa, kusursuz derecede negatif bir ilişki bulunmaktadır. Elde edilen değerler, 0.00 ile 0.30 değerleri arasındaysa düşük bir ilişki vardır. 0.31 ile 0.70 değerleri arasında ise orta düzeyde bir ilişki vardır. 0.71 ile 1.00 değerleri arasında ise yüksek düzeyde bir ilişki bulunmaktadır (Büyüköztürk, 2011: 31-34).

“Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusunun analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 4.9'da sunulmuştur.

Tablo 4.9. İletişim Becerileri ve Politik Beceri Ölçeklerinin Alt Boyutlarına İlişkin Pearson Korelasyon Katsayı Sonuçları

	Kendini İfade Etme	Özen Gösterme	İstekli Olma	Etkin Dinleme	İlkelere Uyma	İletişim Becerileri
İlişki Kurma	0.110*	0.120*	0.265**	0.116*	0.111*	0.196**
Kişilerarası Etki	0.309**	0.268**	0.280**	0.247**	0.264**	0.395**
Sosyal Zekâ	0.236**	0.170**	0.209**	0.201**	0.159**	0.287**
Samimi Görünme	0.265**	0.220**	0.128*	0.197**	0.216**	0.306**
Politik Beceri	0.266**	0.229**	0.285**	0.225**	0.218**	0.351**

** $p<0.01$; $p<0.05$; $n=398$

Tabloda görüldüğü üzere iletişim becerilerinin alt boyutlarından “Kendini İfade Etme” ile politik becerinin alt boyutlarından “İlişki Kurma” ($r=110$; $p<0.05$), “Kişilerarası Etki” ($r=309$; $p<0.01$), “Sosyal Zekâ” ($r=0.236$, $p<0.01$), “Samimi Görünme” ($r=0.265$, $p<0.01$) ve politik beceri toplam puanı ($r=0.266$; $p<0.01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İletişim becerilerinin alt boyutlarından “Özen Gösterme” ile politik becerinin alt boyutlarından “İlişki Kurma” ($r=0.120$; $p<0.05$), “Kişilerarası Etki” ($r=0.268$, $p<0.01$), “Sosyal Zekâ” ($r=0.170$, $p<0.01$), “Samimi Görünme” ($r=0.222$; $p<0.01$) ve politik beceri toplam puanı ($r=0.229$; $p<0.01$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İletişim becerilerinin alt boyutlarından “İstekli Olma” ile politik becerinin “İlişki Kurma” ($r=0.265$; $p<0.01$), “Kişilerarası Etki” ($r=0.280$; $p<0.01$), “Sosyal Zeka” ($r=0.209$; $p<0.01$), “Samimi Görünme” ($r=0.128$; $p<0.05$) ve politik beceri toplam puanı arasında ($r=0.285$; $p<0.01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İletişim becerilerinin alt boyutlarından “Etkin Dinleme” ile politik becerinin “İlişki Kurma” ($r=0.116$; $p<0.05$), “Kişilerarası Etki” ($r=0.247$; $p<0.01$), “Sosyal Zeka” ($r=0.201$; $p<0.01$), “Samimi Görünme” ($r=0.197$; $p<0.01$) ve politik beceri toplam puanı arasında ($r=0.225$; $p<0.01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

İletişim becerilerinin alt boyutlarından “İlkelere Uyuma” ile politik becerinin “İlişki Kurma” ($r=0.111$; $p<0.05$), “Kişilerarası Etki” ($r=0.264$; $p<0.01$), “Sosyal Zeka” ($r=0.159$; $p<0.01$), “Samimi Görünme” ($r=0.216$; $p<0.01$) ve politik beceri toplam puanı arasında ($r=0.218$; $p<0.01$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

4.4. İletişim Becerilerinin Politik Becerileri Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi

İletişim becerilerinin politik becerilerini etkileyip etkilemediğine dair sonuçlar basit regresyon analizi ile test edilmiş ve Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.10. İletişim Becerilerinin Politik Becerileri Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	p	R	R ²	F	p
İletişim Becerisi	Politik Beceri	1.118	0.478	0.351	2.337	0.020	0.351	0.123	55.661	0.000

Araştırmanın alt problemlerinden biri olan “Öğretmenlerin iletişim becerileri, politik becerilerini yordamakta mıdır?” sorusuna yanıt aramak için basit regresyon analiz yapılmıştır. Tablo 4.10’da verilen basit regresyon analizine göre öğretmenlerin iletişim becerileri, politik becerilerinin anlamlı bir yordayıcısıdır (R=.351; R²=.123; F=55.661; p<0.01). Regresyon analizine göre öğretmenlerin iletişim becerilerinin, politik becerilerini yordamasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir.

$$\text{Politik beceri} = 1.118 + (.890 \times \text{İletişim becerileri})$$

Öğretmenlerin politik becerilerindeki toplam varyansın %12’sini iletişim becerileri açıklamaktadır. B katsayısı öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasında pozitif yönlü ilişki olduğunu göstermektedir. Standardize edilmiş regresyon katsayısı (β) göre yordayıcı değişken iletişim becerilerindeki bir birimlik değişikliğin bağımlı değişken politik beceriler üzerinde ne kadar değişiklik meydana getireceğini gösterir. İletişim becerilerindeki 0.890 birimlik artış, politik becerilerde 0.351 birimlik olumlu değişikliğe neden olmakta ve artırmaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin iletişim becerileri, politik becerilerini olumlu yönde etkilemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, okullarda görev yapan öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, iletişim becerileri yüksek düzey, politik becerilerinin ise orta düzey olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İletişim becerileri ölçeğinin alt boyutlarına bakıldığında; en yüksek değeri alan boyutun “Etkin Dinleme”, en düşük değeri alan boyutun “Kendini İfade Etme” olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin etkin dinleme becerilerinin, kendini ifade etme becerilerinden daha yüksek olduğu; buradan yola çıkarak konuşma becerilerinin dinleme becerilerinden daha yüksek düzeyde iletişim becerisi gerektirdiği söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde Akay, Canbulat ve Küçükkaragöz (2013) tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarında Atılganlık Düzeyi Ve İletişim Becerileri” adlı araştırmada da öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Akgün ve diğerlerinin (2014) yaptığı çalışmada da “İfadelerinde Rahat Olma” boyutunun diğer boyutlara oranla en düşük puan aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre öğretmenlerin sözlü iletişim ve kendini rahat bir biçimde ifade edebilme becerilerinin; dinleme, iletişime istekli olma gibi alt boyutlardan daha düşük düzeyde olması nedeniyle geliştirilmeye ihtiyaç duyulan bir alan olduğu sonucuna ulaşılabilir. Politik becerinin alt boyutlarına bakıldığında; “Samimi Görünme” boyutunun diğer boyutlara oranla en yüksek, “İlişki Kurma” boyutunun diğer boyutlara oranla en düşük değer aldığı görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin okul içerisinde politik beceri sergilemeleri gerektiğinde “Samimi Görünme” becerisine sıklıkla ihtiyaç duydukları söylenebilir. Okul içerisinde yapılacak etkinliklerde bu konuda başarılı öğretmenlerle yakın olma çabası, nöbet değişimi yapabilmek amacıyla o kişi ile samimi olmak isteme, kırtasiye işlerini samimi olduğu öğretmene yükleme, yönetici ile iyi anlaşan öğretmenlerle yakınlaşmaya çalışma gibi sebepler bu alt boyut kullanım nedenleri olarak sıralanabilir. İlişki kurma boyutunun en az kullanılan beceri olmasının nedenleri arasında; öğretmenlerin üst düzey yetkililerle sistemsel hiyerarşi nedeniyle iletişim kurma güçlükleri, örgütsel stres kaynaklarından kendilerini korumak istemeleri, sendikaların aynı siyasi görüş etrafında birleşip

farklılıklara kapalı örgütlemeler sergilemesi, öğretmenlerin memur olması nedeniyle birçok yasal kısıtlamalara maruz kalması gibi nedenler gösterilebilir. Alan yazın incelendiğinde de bu araştırmada kullandığımız Politik Beceri Envanteri ile aynı ölçeğin kullanıldığı Yıldız (2018) öğrencilerin politik becerileri ve sosyal kaytarma ile ilgili araştırmasında da öğrencilerin politik beceri algısını orta, samimi görünme boyutuna ilişkin algılarını diğer boyutlara oranla “yüksek” düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Burada da Yıldız’ın araştırması ile araştırmadan elde edilen sonuçlar birbiriyle uyumluluk göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyeti ile iletişim becerileri ve politik becerileri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Kadın ve erkek öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri birbirine benzer düzeydedir. Alan yazında Çiftçi ve Taşkaya’nın (2010) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlilik Ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki” konulu çalışmalarında da benzer sonuçlara ulaşılmış, iletişim becerilerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin iletişim becerilerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Buna göre 20-30 yaş aralığındaki öğretmenlerin iletişim becerileri düzeylerinin 31-40 yaş aralığındaki öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Genç öğretmenlerin iletişim beceri düzeylerinin yüksekliği çağa adını veren iletişimle ilgili yenilikçi yaklaşımlara daha hakim olmasından kaynaklanıyor olabilir. Alan yazında Arı ve Tepeli’nin (2011) araştırmasına göre 10 yıldır görev yapmakta olan öğretmenlerin iletişim becerilerinin puanı, 11-20 ve 21-30 yıl aralığında görev yapan öğretmenlerin iletişim puanından daha yüksektir. Veriler bu araştırma ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenlerin politik becerileri ile yaş değişkeni arasında ise bir farklılaşma çıkmamıştır.

Araştırmada öğretmenlerin iletişim becerilerinin görev yaptıkları okul kademesine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. İlkokul, ortaokul ve lisede görev alan öğretmenler benzer iletişim taktikleri sergilemektedirler. Politik beceri ve okul kademesine ilişkin elde edilen sonuçlara bakıldığında, ortaokul ve lisede görev yapan öğretmenlerin politik beceri sergileyişinde anlamlı bir farklılık olduğu, lise öğretmenlerinin politik beceri düzeyinin yüksek çıktığı görülmektedir. Eğitim verilen öğrencilerin yaş aralıklarının farklı olması ve buna bağlı olarak idari birimlerin yönetim tutumlarındaki farklılıklar, ortaokul velilerine oranla lise velilerinin

öğretmen üzerinde daha yüksek düzeyde baskı kurmaları, lise öğrencilerinin daha yüksek düzeyde sınav kaygısı taşımaları gibi etkenlerin bu sonuca yol açmış olabileceği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin iletişim becerileri ve politik becerileri ile öğrenim düzeyleri arasında ilişki saptanmamıştır. Öğretmenlerin eğitim kademelerinin yükselmesi ile doğru orantılı olarak, sergiledikleri iletişim becerileri ve politik becerilerinin düzeyinin yükselmediği görülmektedir. Bu sonuç Ağalday ve Dağlı'nın (2014) öğretmenlerin politik becerilerinden olan örgütsel muhalefet davranışlarını inceledikleri araştırmalarının sonuçları ile örtüşmektedir. Sözü geçen araştırma sonuçlarına bakıldığında; öğretmenlerin örgütsel muhalefet becerileri, eğitim durumlarına göre farklılaşmamaktadır. Buna göre lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerin benzer politik beceriler sergileyebilecekleri görülmektedir.

Araştırma da yapılan pearson korelasyon analizi sonucunda iletişim becerilerinin tüm alt boyutları ile politik becerinin tüm alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İletişim becerilerinin alt boyutlarından "İstekli Olma" politik becerileri en yüksek düzeyde açıklayan boyut iken, "İlkelere Uyma" en alt düzeyde açıklayan boyuttur. Politik becerinin alt boyutlarından "Kişilerarası Etki" boyutunun, iletişim becerilerini en yüksek düzeyde açıklayan boyut iken "İlişki Kurma" boyutu iletişim becerilerini etkileme de en alt düzeyde olduğu görülmektedir. Alan yazında iletişim becerileri bireylerde doğuştan gelen ve daha sonra çeşitli faaliyetlerle geliştirilebilen bir beceri, politik beceri ise iletişim becerilerinin kişisel yetenekler ile geliştirilmiş bir alt dalı olarak bireysel ve örgütsel amaçları gerçekleştirmek için başkaları ile etkili bir biçimde ilişki kurma ve yönetme becerisi olarak geçmektedir. Her iki beceri de öğretmenler üzerinde, birbirinden etkilenen ve iletişim becerisi, politik beceriyi etkileyen beceriler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmada yapılan basit regresyon analizi sonucunda iletişim becerilerinin alt boyutlarının; politik beceriyi anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir. İletişim becerisini geliştirecek çalışmalarda bulunan öğretmenler doğal olarak politik becerilerinin de gelişimine katkı sağlayacaklardır.

Ayrıca alan yazında Atay (2010) politik beceri ile ilgili yapmış olduğu araştırmasında, literatürdeki genel algıdan farklı olarak politik becerinin karakter özelliklerinden bağımsız olarak eğitim ve çeşitli terapi teknikleriyle geliştirilebilir bir beceri olduğunu savunmaktadır. Buna bağlı olarak bu çalışmada, her iki becerinin hem karakter özelliklerinden beslenen hem de alınacak olan çeşitli eğitim faaliyetleri geliştirilebilen beceriler olduğu düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde; çalışmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak, çeşitli öneriler sunulmuştur. Bu önerilerin ilgili alanyazına katkı sağlaması amaçlanmıştır. Yapılacak olan uygulamaların, öğretmenlerin iletişim becerilerini ve politik becerilerini etkin bir biçimde kullanmasına katkı sağlayarak eğitim öğretim kalitesini artırması hedeflenmiştir.

Bu çalışmada “İletişim Becerileri Ölçeği” ve “Politik Beceri Envanteri” ölçekleri alt boyutları üzerinde yapılan aritmetik ortalama ve standart sapma analizleri ile öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek, politik becerilerinin orta düzey olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle politik beceri düzeyinin artırılabilmesi amacıyla, öğretmenlere psikodrama eğitimleri verilebilir; davranışsal, bilişsel, bütüncül ve art terapi gibi çeşitli terapi yöntemleri hakkında hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.

Öğretmen adaylarının gelişimine yönelik eğitim fakültelerinde iletişim derslerinin içerikleri geliştirilebilir.

Alan yazında iletişim becerilerine ait çok sayıda çalışma bulunurken politik becerilere ait az sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların birçoğu da yabancı kaynaklardan meydana gelmektedir. Türkçe kaynaklardaki yetersizliğin giderilmesi amacıyla, yapılacak çalışmalarda politik beceriyi etkileyen ve politik beceriden etkilenen diğer faktörler incelenebilir.

Öğretmenlerin iletişim becerileri ile politik becerileri arasındaki ilişkiyi ele alan daha büyük örneklemeler ile çalışma yapılabilir. Ülkemizden farklı illerinden; fiziki şartları, sosyoekonomik düzeyi, kültürel altyapıları farklı kişilerden oluşan örneklemeler alınarak çeşitli çalışmalar yapılabilir.

Öğretmenlerin iletişim becerilerinin, politik becerilerini yordaması dolayısıyla iletişim alanındaki eğitimler kapsamında; diksiyon ve etkili sunum teknikleri gibi çeşitli programlar, MEB tarafından geliştirilebilir ve öğretmenlerin bu eğitimden geçmeleri zorunlu kılınabilir.

Bu becerilerin geliştirilmesi için eğitim yöneticilerine de iş düşmektedir. Öğretmenler ile olan iletişim süreçlerinde yargılayıcı ve suçlayıcı tespitler yerine, öğretmenlere mentorluk, koçluk ve danışmanlık hizmetleri verilerek ülke bazında eğitim kalitesinin artmasına katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, N. V. (2015). *İnsan İlişkileri ve İletişim*. Ankara: Nobel.
- Afrashi, F., Akkın, C. ve Eğrilmez, S. (2004). *Renklerin İnsan Davranış Ve Fizyolojisine Etkileri*. Türk Oftalmoloji Derneği XXXVI. Kongresi, 33, 274-282.
- Ağalday, B. ve Dağlı, A. (2015). Öğretmenlerin Örgütsel Muhalefetin Nedenlerine İlişkin Görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 3(14); 885-898.
- Akay, Y., Canbulat, T., ve Küçükkaragöz, H. (2013). Öğretmen Adaylarında Atılganlık Düzeyi ve İletişim Becerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 22(10); 123-133.
- Akbulut, E. ve Sağlam, H. İ. (2010). Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2); 1069-1083.
- Akdoğan, Ş. ve Tan, A. (1999). Politik Pazarlama Uygulamalarına Farklı Bir Bakış – Siyasi Partiler Örneği. *Pazarlama Dünyası Dergisi*, 13(77); 34-39.
- Akgemci, T., Çelik, A., ve Şimşek, M. Ş. (2014). *Davranış Bilimlerine Giriş*. Konya: Eğitim.
- Akgün, F., Çuhadar, C., Gündüz, Ş. ve Özgür, H. (2014). Öğretmen Adaylarının İletişim Becerileri ve İletişimci Biçimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1); 295-311.
- Aksungur, G. (2013). *Türkçe Öğretmenlerinin Sınıf İçi Etkili İletişim Becerileri Algılarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Altıntaş, E. ve Çamur, D. (2013). *Beden Dili Sözsüz İletişim*. Ankara: Mentis.
- Altunay, E. ve Toprakçı, E. (2017). Okulun İnsan Kaynağının Bir Ögesi Olarak Okul Yardımcı Personellerinin Anılarının İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1); 363-391.
- Altun, B. ve Sarpkaya, R. (2017). Eğitimde Politik Modeller. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2); 1-12.

- Anthony, W. P., Ferris, G. R., Gilmore, D. C. ve Perrewé, P. L. (2000). *Political Skill at Work*. *Organizational Dynamics*, 28(4); 25-37.
- Arı, R. ve Tepeli, K. (2011). Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni Ve Öğretmen Adaylarının İletişim ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26: 385-394.
- Arıkan, S. (2011). İşyerinde Kullanılan Politik Taktiklere Yönelik Olası Bireysel Önceller Üzerine Bir Araştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68); 52-71.
- Arıtan, A. (1998). *Renklerin Dünyası*. İstanbul: Arıtan.
- Arslan, N. T. (2004). Örgütsel Performansı Belirleyici Bir Etmen Olarak Örgüt Kültürü ve İklimi Hakkında Bir Değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1); 203-228.
- Atay, S. (2010). Geliştirilebilir Yönetim Becerisi: Teorik ve Ampirik Yönleriyle Politik Yeti. *Amme İdaresi Dergisi*, 43(2); 65-80.
- Aydın, A. R. (2009). Öğretmen Öğrenci İlişkilerinde Empati ve Öğretmenlerin Rol Modelliği Üzerine. *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 9(4); 75-84.
- Aytürk, N. (2010). *Örgütsel ve Yönetimsel Davranış*. Ankara: Detay.
- Aziz, A. (2010). *İletişime Giriş*. İstanbul: Hiperlink.
- Başar, U. ve Varoğlu, K. (2016). Örgütsel Politika Algısının İhmalkârlık Üzerindeki Etkisinde İşten Ayrılma Niyetinin Aracı Rolü. *Yönetim ve Ekonomi*, 23(3); 751-765.
- Blass, F. R. and Ferris, G. R. (2007). Leader Reputation: The Role of Mentoring, Political Skill, Contextual Learning, and Adaptation. *Human Resource Management* 46(1); 5-19.
- Bugay, A. ve Korkut Owen, F. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2); 51-64.
- Bursalıoğlu, Z. (2012). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, Spss Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem.

- Celep, C. (2002). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini*. Ankara : Anı.
- Cerit, Y. (2009). Öğretmenlerin Örgütsel Güven Düzeyleri ile İşbirliği Yapma Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2); 637-657.
- Cingöz, A. (2013). Politik Yetenekler Ve Öz Yönlendirmenin (Kendini Kurgulamanın) Algılanan Kariyer Başarısı Üzerindeki Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 13(26); 153-179.
- Cüceloğlu, D. (1992). *İnsan İnsana*. İstanbul: Remzi.
- Çağan, M. (1997). *Rengi Rengine - Renklerin Etkisi*. İstanbul: Sistem.
- Çalışkan, F., Çalışkan, N. ve Karadağ, E. (2010). *Eğitim, İletişim ve Öğretmenin Beden Dili*. Ankara: Kök.
- Çalışkur, A. (2016). Örgütlerde Güç Olgusu ve Gücün Kullanımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1); 29-48.
- Çetin, H. (2001). Devlet, İdeoloji ve Eğitim. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(2); 201-211.
- Çiftçi, S. ve Taşkaya, S. M. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişki. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3); 921-928.
- Çubukçu, İ., Korucuk, S., Küçük, O. ve Sancar, C. (2016). Genel Teknik İletişim Pazarlama İletişimi Reklamcılık İletişim Süreci. O. Küçük (Der.), *İletişim*, Bursa: Ekin.
- Demir, E., İmrol, F. ve Saatçioğlu, E. (2016). Uluslararası Dergilerde Yayımlanan Eğitim Araştırmalarının Normallik Varsayımları Açısından İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Araştırma Makalesi*, 2(3); 130-148.
- Demir, G. (2013). *Kişilerarası İletişimde Duygu Yönetiminin Rolü: Öğretmen-Öğrenci İletişimi Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Demirbaş-Çelik, N. ve Korkut-Owen, F. (2017). Yetişkinlerde kişilik özelliklerine göre iletişim. 18-21 Ekim 2017 tarihlerinde gerçekleşen II. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'ne kabul edilen bildiri. <https://www.inescongress.com/> adresinden 18 Eylül 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Demirel, Y., Özçınar, M. F. ve Seçkin, Z. (2011). Örgütsel İletişim İle Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Çanakkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20)2; 33-48.
- Dökmen, Ü. (2017). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Remzi.
- Dönmez, C., Tutar, H. ve Yılmaz, M. K. (2008). *Genel ve Teknik İletişim*. Ankara: Seçkin.
- Durukan, E. ve Maden, S. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4); 101-112.
- Erdem, A. R. ve Gözel, E. (2011). Eğitim Fakültelerinde Görev Yapan Öğretim Elemanlarının Gösterdiği Empati Becerisinin Öğretim Elemanları ve 4. Sınıf Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesi. *Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (7)26; 177-195.
- Erdoğan, B. (1997). Örgütsel Güç ve Politika. *Yönetim Dergisi*, 8(26); 21-31.
- Erdoğan, İ. (2002). *İletişimi Anlamak*. Ankara: Erk.
- Ergeneli, A. (2006). *Örgüt ve İnsan*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Erkutlu, H. "Örgütsel Politika Algısı Ve Psikolojik İyi Olma İlişkisi Üzerinde Birey-Örgüt Değer Uyumunun Düzenleyici Etkisi" 22. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, 22-24 Mayıs 2015*, (Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, 2015): 880-886.
- Ersanlı, K., ve Balcı, S. (1998). İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7-13.
- Ferris, G., Davidson, S., Perrewé, P. ve Atay, S. (2010). *İş Yaşamında Politik Yeti*. (S. Atay, Çev.). İstanbul: Namar.

- Ferris, G. R., Treadway, D. C., Perrewé, P. L., Brouer, R. L., Douglas C. ve Lux, S. (2007). Political Skill İn Organizations. *Journal of Management*, 33(3); 290-320.
- Fidan, M. (2011). *İletişim Kurmak İstiyoruz?*. Konya: Tablet.
- Gedikoğlu, T. (1997). Eğitim Yönetimi Dün, Bugün Ve 2000'li Yıllara Doğru. *Eğitim Yönetimi*, 3(3); 299-308.
- Gören, S. Ç. ve Özdemir, M. (2015). Politik Beceri Envanterinin Eğitim Örgütlerinde Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 21(4); 521-536.
- Gören, S. Ç. ve Özdemir, M. (2016). "Politik Beceri ve Psikolojik Sermaye Arasındaki İlişkinin Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2); 333-345.
- Gülova, A. A. ve Eryılmaz, İ. (2017). Örgüt İkliminin Algılanan Örgütsel Politika Üzerine Etkisi: Kamusal Bir Araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(4); 155-176.
- Gürüz, D. ve Temel Eğinli, A. (2017). *Kişilerarası İletişim*. Ankara: Nobel.
- Güven, B. (2013). *Etkili İletişim*. Ankara: Pegem.
- Hovardaoğlu, S. (1994). *Davranış Bilimleri İçin İstatistik*. Ankara: Hatipoğlu.
- <http://www.istanbul.meb.gov.tr> . 17.01.2018 tarihli erişim.
- Işık, M. (2013). *İletişim ve Etik*. Konya: Eğitim.
- Işık, M. (2013). *Sizinle İletişebilir Miyiz?* Konya: Eğitim.
- İzğören, A. Ş. (2000). *Dikkat Vücudunuz Konuşuyor*. Ankara: Academyplus.
- Kalkınç, F. (2004). *Okul Evde Başlar*. İzmir: Nobel.
- Kara, H. (2016). Yöneticilerin Negatif Politik Değer Eğilimlerini Kullanma Becerileri Özelinde Bir Araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 16(77); 77-96.
- Karcıoğlu, F. (2001). Örgüt Kültürü ve Örgüt İklimi İlişkisi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(1-2); 265-283.

- Kasapoğlu, A. (2008). İletişimde Ben Dili - “Ashâbu'l-Karye” Kıssasından Bir Kesit. *Hikmet Yurdu Dergisi*, 1(2); 49-60.
- Kaya, A. (2014). *Kişilerarası İlişkiler ve Etkili İletişim*. Ankara: Pegem.
- Khan, A., Khan, M., Khan, S. ve Khan, S. Z. (2017). Communication Skills Of A Teacher And İts Role İn The Development Of The Students Academic Success. *Journal of Education and Practice*, 8(1); 18-21.
- Kılıç, V. (2002). *Dilin İşlevleri ve İletişim*. İstanbul: Papatya.
- Kılıçaslan, E. (2013). İletişim Kurma Becerileri. Edirne : Paradigma
- Koçyiğit, M. (2016). *Etkili İletişim ve Duygusal Zeka*. Konya: Eğitim.
- Koçel, T. (2016). İşletme Yöneticiliği. İstanbul: Beta
- Lazar, J. (2009). *İletişim Bilimi*. Ankara: Vadi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2015). *Etkili İletişim*. Ankara.
- McCroskey, J., C., Richmond, V. P. and Bennet, V., E. The Relationships Student End-Of-Class Motivation With Teacher Communication Behavior And İnstructional Outcomes. *Communication Education*, 2006, 55(4); 403-414.
- Miskel, C. G., Hoy, W. K. ve Turhan, S. (2012). *Eğitim Yönetimi*. (S. Turhan, Çev.). Ankara: Nobel.
- Mohan Bursalı, B. (2008). *Örgütsel Politikanın İşleyişi: Örgütsel Politika Algısı ve Politik Davranış Arasındaki İlişkiler* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Nelson, D. L. and Perrewé, P. L. (2004). Gender And Career Success: The Facilitative Role Of Political Skill. *Organizational Dynamics*, 33(4); 366-378.
- Nilüfer, V. A. (2015). *İnsan İlişkileri İletişim*. Ankara: Nobel.
- Özcan, K. (2014). Çevresel Baskı Gruplarının Okul Yönetimine Etkileri (Adıyaman İli Örneği). *e-International Journal of Educational Research*, 5(1); 88-113.
- Özkan, M. (2010). *İnsan, İletişim ve Dil*. İstanbul: Akademik Kitaplar.
- Öztürk, K. (2017). *İletişim Sanattır*. İstanbul: Beta.

- Öztürk, Ş. (2015). Politik Organizasyon Olarak Devlet ve Kapitalizm. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (36); 103-116.
- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23); 13-23.
- Selimbocaoğlu, A. (2004). İletişim ve Sınıf İçi İletişimin Önemi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda Sunulan Bildiri. Malatya. <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/259.pdf> adresinden 12 Nisan 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Solak, A. (2008). *İnsan İlişkileri ve İletişim*. İstanbul: Pegem.
- Tepeköylü, Ö. (2007). *Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algularının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Manisa.
- Taşer, S. (2009). *Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Pegasus.
- Tayfun, R. (2010). *Etkili İletişim ve Beden Dili*. Ankara: Nobel.
- Tomul, E. (2016). *Sınıfta Öğrenci-Öğretmen İletişimi*. H. Kıran (Der.), *Etkili Sınıf Yönetimi*, Ankara: Anı, 145-172.
- Tutar, H. ve Yılmaz, M. K. (2010). *Genel İletişim Kavramlar ve Modeller*. Ankara: Seçkin.
- Yıldız, K. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Politik Beceri ve Sosyal Kaytarma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10(2); 59-80.
- Yüksel, M. (2013). *Örgütsel Politika, Hofstede'in Örgüt Kültürü Boyutları İş Tutumları Ve İş Çıktıları İlişkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Zıllıoğlu, M. (2010). *İletişim nedir?* İstanbul: Cem.

EKLER

EK 1: Araştırma İzin Talebi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.6504067
Konu: Anket ve Araştırma İzin Talebi

29.03.2018

Sayın: Elif KARACA

İlgi: a) 20.03.2018 tarihli ve 5781079 Evrak No'lu dilekçeniz.
b) Valilik Makamının 27.03.2018 tarih ve 6306076 sayılı oluru.

"Öğretmenlerin Politik Becerileri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konulu teziniz hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve söz konusu talebiniz; bilimsel amaç dışında kullanmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması**, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M. Nurettin ARAS
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK:1- Valilik Onayı
2- Ölçekler

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1cd1-2537-3225-8ef1-1289 kodu ile teyit edilebilir.

EK 2: Ölçek Uygulama İzin Talebi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.6306076
Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi

27/03/2018

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) 20.03.2018 tarihli ve 5781079 Gelen Evrak No'lu dilekçe.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 26.03.2018 tarihli tutanağı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Elif KARACA'nın "**Öğretmenlerin Politik Becerileri ile İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**" konulu tezi kapsamında, ilimiz küçükçekmece, Beylikdüzü, Başakşehir, Esenyurt, Bahçelevler ve Güngören ilçelerinde eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere; kişisel bilgi formu, iletişim becerileri ölçeği ve politik beceri ölçeğini uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) dilekçe ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarını, kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Ömer Faruk YELKENÇİ
Millî Eğitim Müdürü

OLUR
27/03/2018

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı

- Ek:1- Genelge
2- Komisyon Tutanağı

İl Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meb.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 455 04 00-239
Faks: (0 212)455 06 52

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d96c-c580-3720-ac4c-f5a0 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3 : İletişim Becerileri Ölçeği Kullanım İzini

Kimden: Fidan KORKUT <fidan.korkut@es.bau.edu.tr>
Tarih: 7 Aralık 2017 17:08:33 CMT +3
Kime: ELİF KARACA <elifkaraca79@gmail.com>
Bilgi: "nur.celik@alanya.edu.tr" <nur.celik@alanya.edu.tr>
Konu: Ynt: Ölçek Kullanımı İçin İzin

Merhaba Elif

İletişimle ilgileniyorsun demek. Ne güzel.

Ekte ölçeğin yetişkin formunu ve ilgili bilgileri bulacaksın. İlgili bilgiler yöntemi yazarken işine yarayacaktır. Ölçeğin yetişkinlere uyarlanmasını bir meslektaşımın bir çalışmamız için gerçekleştirdik. Sonra da bir kongrede sunuldu, makalesi ise süreçte..

Kolaylıklar dilerim
Fidan Korkut Owen

EK 4 : Politik Beceri Envanteri Kullanım İzini

Gönderen: **murat özdemir** <mrtozdem@gmail.com>

Tarih: 30 Kasım 2017 17:56

Konu: Re: Ölçek Kullanım İzini

Alıcı: ELİF KARACA <elifkaraca79@gmail.com>

Elif merhaba,

Politik Beceri Envanterini planlamış olduğun araştırmada kullanabilirsin. Ölçek maddeleri ektedir.

İyi dileklerle

Murat ÖZDEMİR

Hacettepe Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı
Beytepe Kampüsü, Çankaya, Ankara, Türkiye.

EK 5: Kişisel Bilgi Formu ve İletişim Becerileri Ölçeği

Değerli Öğretmenimiz,
Bu çalışmanın amacı; öğretmenlerin politik becerileri ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını analiz etmektir. Anket sonuçlarının sağlıklı olabilmesi için lütfen isminizi yazmayınız soruları samimi olarak cevapladığınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Elif KARACA

1. BÖLÜM

1. Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
2. Yaş: 20-30 () 31-40 () 41-50 () 51-60 () 61+ ()
3. Görev Yapılan Okul Kademesi: Anaokulu () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
4. Branş:
5. Görev Yılı: 0-1 () 2-5 () 6-10 () 11-20 () 21-30 () 30+ ()
6. Eğitim Durumu : Lisans () Lisansüstü ()

2. BÖLÜM

S O R U N O	SORULAR	Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1.	İnsanları oldukları gibi kabul ederim.					
2.	Düşüncelerimi istediğim zaman anlaşılır biçimde ifade edebilirim.					
3.	Başkalarını önyargısız dinlerim.					
4.	Yaşadığım olaylardaki duygularımı sözlerimle ve beden dilimle başkalarına iletebilirim.					
5.	Karşımdakini dinlerken anlamadığım bir ayrıntı olduğunda konunun açığa kavuşması için sorular sorarım.					
6.	Birisi ile iletişim içindeyken sakın bir ses tonuyla konuşurum.					
7.	İnsanlara yakın ilgi duyarım.					
8.	Diğer insanlarla kolaylıkla sohbet başlatabilirim.					
9.	İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.					
10.	Konuşurken söylediklerimle beden dilimin uyushmasına dikkat ederim.					
11.	Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.					
12.	Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim.					
13.	Benimle herhangi bir konuda konuşmayı istemeyen birisini konuşmaya zorlamam.					
14.	Başkalarına içtenlikle iltifat ederim.					
15.	Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.					
16.	Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm.					
17.	Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.					
18.	Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.					
19.	Yüz yüze olmasak da konuştuğum kişinin duygusunu ses tonundan anlayabilirim.					
20.	Düşüncelerimi sözel olarak ifade edebilirim.					
21.	Birisiyle konuşurken ona yanıt vermeden önce onu doğru anlayıp anlamadığımı yoklarım.					
22.	Yazılırken seçilen sözcüklerin de önemli olduğunu aklımda tutarım.					
23.	Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim.					
24.	Birisine bir öneride bulunmadan önce, onun öneri vermeme isteyip istemediğine dikkat ederim.					
25.	Eğer karşımdakinin işine yarayacaksa yaşadığım benzer deneyimleri onunla paylaşıyorum.					

EK 6: Politik Beceri Envanteri

Ek: 2

3. BÖLÜM

S O R U N O	SORULAR	Hiç	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Oldukça	Güçlü bir şekilde	Tamamen
		Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum
1.	İş yerinde, başkalarıyla iletişime geçmek için çaba ve zaman harcarım.									
2.	İş yerinde, birçok önemli insan tanırım ve onlarla güçlü bir bağım var.									
3.	İş yerinde, işlerin hallolması için bağlantılarımı ve iletişim ağlarımı kurmakta iyiyim.									
4.	İş yerinde, meslektaş ve iş arkadaşlarımdan oluşan, işlerin halledilmesi için yardıma ihtiyaç duyduğumda çağırabileceğim geniş bir iletişim ağı geliştirdim.									
5.	İş yerinde başkalarıyla bağlantı kurmak için çok zaman harcıyorum.									
6.	İş yerinde sözü geçen insanlarla bağlantı kurmakta iyiyim.									
7.	İnsanların benim söylediklerimde ve yaptıklarımnda samimi olduğuma inanmaları önemlidir.									
8.	Başkalarıyla iletişim kurarken, söylediklerimde ve yaptıklarımnda samimi olmaya çalışırım.									
9.	Diğer insanlara içten bir ilgi göstermeye çalışırım.									
10.	Her zaman başkalarını etkilemek için doğru şeyin ne olduğunu içgüdüsel olarak bildiğim söylenebilir.									
11.	Kendimi başkalarına nasıl sunacağıma dair iyi bir önsezim ya da bilgim var.									
12.	Ben, özellikle başkalarının gizli gündemlerini ve motivasyonlarını sezmede iyiyim.									
13.	İnsanların yüz ifadelerine çok dikkat ederim.									
14.	İnsanları çok iyi anlarım.									
15.	Çoğu insanla samimiyet kurmak benim için çok kolay.									
16.	Çoğu insanın benim yanımdayken rahat ve huzurlu olmalarını sağlayabilirim.									
17.	Başkalarıyla kolayca ve etkili bir şekilde iletişim kurabilirim.									
18.	Başkalarının beni sevmesini sağlayabilirim.									

13

ÖZGEÇMİŞ

Elif Karaca

e-posta: elifkaraca79@gmail.com

EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bölümü, 2016, İstanbul

Formasyon: Kocaeli Üniversitesi, 2011, Kocaeli

Lisans: Yakın Doğu Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık, 2004, Kıbrıs

B. MESLEKİ DENEYİM

2004-2006 Reklam Ajansı İletişim Danışmanı

2006-2011 İnşaat Şirketi CRM

2012-2014 Yıldız Entegre Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi İletişim Meslek Dersi Öğretmenliği

2015-2016 Özel Eğitim Kurumu Eğitim Danışmanlığı

2016 Muzipo Kids Çocuk Hareket ve Aktivite Merkezi İşletmeciliği

C. İLGİ ALANLARI

Eğitim Bilimleri, Sosyal Hizmet, Spor